

იხ. 5 გვ.

„ჩვენი პირველი ნერგი“

კიდევ ერთხელ რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობაზე

იხ. 3 გვ.

„ოცნებავ“, გაგვაგებინა: ვისი ვიოლინო ვის როიალშია?!

რაც გაგრები ვართ, ქართველები ვართ!..

ქართული პატრიოტიზმის პარადოქსები

ერთიანი ეთნოფსიქიკა და სეპარატიზმი საქართველოში

იხ. 12 გვ.

„გამარჯობა, აფხაზეთო შენო“!..

ბოლო წლებში აფხაზეთის არქიტექტურა თითქმის არ განვითარებულა!

1988 წ. მხატვართა შემოქმედებითი სახლი 250 ადმ. კ. ბიჭვინთაში
ავტორი: ა. ლაითაძე

იხ. 4 გვ.

ნეიტრალური საქართველო და აქილევსის ქუსლი

კუთინი რეჟერენდუმს ითხოვს, ფაშინიანი უარზეა!

იხ. 10 გვ.

ემუქრება თუ არა მსოფლიოს ახალი 13 გამყინვარება?!

მსოფლიო 11 „ექსტრემალური ამინდის საფრთხის ზონაში“ შევიდა!

დღეს ახალი ფურცელი იშლება ქართული ავიაციის ისტორიაში, ეს არის მასშტაბური ინფრასტრუქტურული პროექტი — მზის საფრის საავიაციო სოფელი. ეს პროექტი პაჭრათს რეგიონში მდებარე ავიაციისა და ავიატურიზმის მდგრადი განვითარების მიზნითაა დაგეგმული. ამის შესახებ საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ირაკლი კობახიძემ ამბასადორის საავიაციო სოფლის გახსნის ღონისძიებაზე სიტყვით განაცხადა.

პრემიერის თქმით, 15 მილიონი დოლარის ღირებულების საინვესტიციო პროექტი მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს ადგილობრივი ეკონომიკის გაძლიერებასა და ტურისტული პოტენციალის სრულად ათვისებაში.

ეს არის 16 ჰექტარზე გაშლილი მრავალფუნქციური სივრცე უმაღლესი

„ამბასადორის საავიაციო სოფელი“

ლესი სტანდარტების აეროდრომით, საერთაშორისო დონის საფრენოსნო აკადემია, საავიაციო კლუბი და ავია-ვილების სარეზიდენციო დასახლება. ეს ინფრასტრუქტურა მთლიანობაში ქმნის ძალიან საინტერესო სივრცეს. ადგილობრივი ეკონომიკისა და ტურისტული პოტენციალის ეს მნიშვნელოვანი ნაბიჯი სწრაფად განვითარდება. რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, პროექტი საერთაშორისო ასპარეზს უხსნის ჩვენს ახალგაზრ-

დობას — აქ მომზადდებიან მაღალი კლასის პილოტები, რომლებიც საერთაშორისო სტანდარტის ლიცენზიებს მიიღებენ. მთავრობის მეთაურმა მაღლობა გადაუხადა ევროპელი მფრინავების 30-მდე ეკიპაჟს, რომლებიც საქართველოში ჩამოვიდნენ. მისივე თქმით, მათი ჩამოსვლა კიდევ ერთხელ ადასტურებს, თუ რამდენად ღირსეულად აღვივალთ იმპერიატორს საქართველო საერთაშორისო საავიაციო რუკაზე.

პიბარ სოფრამანი:

საქართველო ევროპის საფრენოსნო რუკაზე საავიაციო აღივს დაიკავებს

ავიაცია მიჩნეულია სფერო, სადა გზის რეგულაცია, ძველი რადიოსი გაკეთება, მაგრამ საქართველოში მოხდა პირველი. საქართველო სხვა მიდგომა აჩვენა. საქართველოსთვის ავიაცია არის მასშტაბური ტრანზიტის, ინფრასტრუქტურის, რეგიონული განვითარებისთვის, ადამიანების დაკავშირებისთვის, ამის შესახებ საქართველოს საპროტოკოლური მინისტრმა, მფრინავმა პიტერ სოფრამანმა კატრეთში ღმ-

მასადორის საავიაციო სოფლის გახსნის ცერემონიაზე სიტყვით განაცხადა.

მისი თქმით, საქართველო იმსახურებს, რომ ევროპის საფრენოსნო რუკაზე საპროტოკოლური აღივს დაიკავოს, აქ შეიძლება ქვეყნების, კულტურების და ადამიანების დაკავშირება. ავიაცია უფრო მეტია, ვიდრე ერთი აეროდრომიდან მეორე აეროდრომზე დაშვება, რადგან აქ თავს იყრიან მენარმეები, ოჯახები, რაც ხშირად სცდება უბრალოდ ტერიტორიას.

ბრიუსელსა და თბილისს შორის ურთიერთობები, ორივე მხარის განცხადებების თანმიმდევრულობას თუ გავითვალისწინებთ, ვერ ახერხებს ნებადართვის გრავიტაციული მიზიდულობის „დაკლავას და ისევ და ისევ“ იმ წერტილში ბრუნდება, საიდანაც ყველაფერი დაიწყო.

ცოტა ხნის წინ საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ირაკლი კობახიძემ პილოტული გაიშვრა ევროკავშირის მიერ აღნიშნული მნიშვნელოვანი გამოწვევის შესახებ. მისი თქმით, ბრიუსელმა ასევე საჭიროდ მოითხოვა და კვლავ დაუთმოს მოითხოვს, რომ თბილისი რუსეთის წინააღმდეგ დაწესებულ სანქციებს შეუერთდეს, რასაც დამატებითი შედეგები მოჰყვება საქართველოს ეკონომიკისთვის.

ამგვარად, საქართველოს მთავრობის მეთაურმა კიდევ ერთხელ დაადასტურა საქართველოს სახელმწიფოს ერთგულება მის მიერ აღნიშნული კურსის მიმართ და ის ფაქტი, რომ ბრიუსელი კვლავაც მიიჩნევს თბილისის საგარეო პოლიტიკის ვექტორს დემოკრატიული სტანდარტებთან და ქვეყნის, როგორც ევროკავშირის კანდიდატის, ვალდებულებებთან შეუთავსებლად. ეს გონივრულ კითხვას ბადებს: რატომ ვერ ახერხებდნენ მხარეები ამდენი ხნის განმავლობაში საერთო ენის პოვნას კონკრეტულ უთანხმოებების მოსაგვარებლად? დავიწყეთ იმით, რომ 2023 წლის დეკემბერში, პარტნიორობის პიკის შემდეგ, როდესაც საქართველოს ევროკავშირის ოფიციალური კანდიდატის სტატუსი მიენიჭა, თბილისი-ბრიუსელის ტრასაზე პირველი ქარბზისი ღრუბ-

რატომ ბრუნდება ბრიუსელი და თბილისი დაპირისპირების ზღვარზე?

ლები გამოჩნდა. ეს მას შემდეგ მოხდა, რაც ქვეყანაში, ქართული ოცნების ინიციატივით, გემოვნური უკუკონტაქტის გაგვირგვინების შესახებ განხილვის მიღწევა. ბრიუსელმა დაუყოვნებლივ განაცხადა, რომ ეს კანონი ფუნდამენტურ ევროპულ ღირებულებებს წინააღმდეგობას უწევს, ევროპის სამტოს სხდომაზე ოფიციალურად გამოცხადდა, რომ საქართველოს განვითარების პროცესი ფაქტობრივად შეჩერებული იყო. გარდა ამისა, ევროკავშირმა გააყენა პირველი ფინანსური ტრანშები — დაახლოებით, 30 მილიონი ევრო ევროპის სამშვიდობო ფონდიდან, რომელიც საქართველოს თავდაცვის სექტორისთვის იყო განკუთვნილი.

მოვლენები შემდეგ ფიზიკის კლასიკური კანონების მიხედვით განვითარდა: რაც უფრო დიდი იყო ზეწოლა, მით უფრო ძლიერი იყო ნინაღმდეგობა, ანუ ბრიუსელის ყოველი მკაცრი ნაბიჯი გარდაუდებლად იწვევდა თბილისის კიდევ უფრო მკაცრ რეაქციას, რამაც დიპლომატია ჩიხში შეიყვანა. ევროკავშირის მხრიდან ამ უპრეცედენტო ზეწოლის კულმინაციად 2024 წლის 26 ოქტომბერს, საქართველოში ჩატარებული საპარლამენტო არჩევნების შედეგების აღიარებაზე ევროკავშირის ინსტიტუტების უპირობო უარი იქცა. ევროპარლამენტმა ამ საკითხთან დაკავშირებით მკაცრი რეზოლუცია

მიიღო, რომელშიც საქართველოს ხელმძღვანელობის მიმართ პერსონალური სანქციების დაწესებისა და კენჭისყრის ხელახლა ჩატარებისკენ იყო მოწოდებული.

ოფიციალურმა თბილისმა ყველა ეს ქმედება ულტიმატუმად და სუვერენიტეტზე პირდაპირ თავდასხმად მიიჩნია, რის შედეგადაც, იმავე წლის 28 ნოემბერს, საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა განცხადება გაავრცელა, რომელშიც საზგასმით აღნიშნა, რომ ევროპელი პოლიტიკოსები სესხებსა და გრანტებს შანტაჟის ინსტრუმენტად იყენებდნენ.

მისი საქართველოსგან რეფორმებს არ ითხოვენ, არამედ ისეთ ნაბიჯებს, რომლებიც მის ღირსებას შეაყვეს. ეს მოიცავს არასამთავრობო ორგანიზაციების გამჭვირვალობისა და ლეგტიმური პოლიტიკის წინააღმდეგ კანონების გაუქმებას, სანქციების დაწესებას და საქართველოს ეკონომიკის საკუთარი ხელით განადგურებას. ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, დღეს ჩვენ გადაწყვეტიეთ, რომ ევროკავშირთან მოლაპარაკებების დაწყების საკითხი დღის წესრიგში 2028 წლის ბოლომდე არ დაგვეყენებინა. ჩვენ ასევე უარს ვამბობთ ევროკავშირის მიუკერძოებლობის გრანტზე 2028 წლის ბოლომდე — თქვა პრემიერმა და ხაზგასმით აღნიშნა, რომ საქართველო საკუთარი დაფინანსებით შეასრულებს

ევროკავშირში განვითარების საჭირო ყველა ვალდებულებას და ევროკავშირის არა მხოლოდ რიგში არამედ ღირსეულად შეუერთდება.

როგორც ჩანს, ქართული მხარის ამ რადიკალურ ნაბიჯს ევროკავშირისთვის უნდა შეეძლოს, უარი ეთქვას იმ მასშტაბზე, რომელზეც საქართველომ წარმატებით იყო, მაგრამ ყველაფერი პირველი მოხდა — როგორც ჩანს, გრძელადი საქართველოს ხელისუფლების ერთგულებას მის მიერ არჩეული ხანის მიმართ გამოცდის.

ამგვარად, 6 მარტს ევროკავშირმა ოფიციალურად ერთი წლით შეაჩერა უვიზო რეჟიმი დიპლომატიური, სამსახურებრივი და ოფიციალური პასპორტების მფლობელებისთვის და გააფრთხილა, რომ თუ თბილისი არ შეცვლის თავის პოლიტიკურ კურსს, წლის ბოლომდე მომზადდება ანგარიში, რომლის საფუძველზეც უვიზო რეჟიმი შესაძლოა 2027 წლის იანვარში ქვეყნის ყველა მოქალაქისთვის სრულად გაუქმდეს.

ამასობაში, ივლისში, რუსეთის წინააღმდეგ სანქციების 21-ე რაუნდის ფარგლებში, ევროკავშირმა დარტყმა მიაყენა საქართველოს ენერგეტიკულ სექტორს. ყულევის ნავთობგადამამუშავებელ ქარხანას შეზღუდვები რუსული ნავთობის გადამამუშავებისა და რეექსპორტის ეჭვის გამო დაეკისრა.

ნავთობგადამამუშავებელ ქარხანას ექვსთვიანი შეღავათიანი ვალა მიეცა რუსული ნედლი ნავთობით ოპერირების სრულად შესაჩერებლად. საქართველოს მიმართ ეს მიზანმიმართული ტაქტიკა საფუძვლიან ეჭვებს ბრიუსელის მიერ ამ სამხრეთკავკასიური ქვეყნის ქვეყნის დემოკრატიის გზაზე დაბრუნების მიზანთან დაკავშირებით და მიანიშნებს, რომ პრობლემა საქართველოს ხელისუფლების მიერ ევროკავშირის ლიდერობის ბრმად გაყოლის სურვილის არქონაშია. მარტივად რომ ვთქვათ, ევროკავშირს უკიდურესად აღიზიანებს ოფიციალური თბილისის მიერ არჩეული დამოუკიდებელი, ეროვნული ინტერესებზე დაფუძნებული კურსი, რომლის გაგრძელებასაც, პრემიერ-მინისტრ კობახიძის ზემოაღნიშნული განცხადებებიდან გამომდინარე, თბილისი აპირებს.

ამგვარად, უახლოეს მომავალში ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ურთიერთობები უპოვნოობის ანტაგონიზმის სიზმრად დარჩება, სადაც გრძელადი ფაქტორის გაგრძელებას, ხოლო თბილისი არჩეულ სუვერენულ პუნსს მიზანმიმართულად შეინარჩუნებს.

Caliber.Az-დან თარგმანა ქეთი გიორგაძე

3

საქართველოს გეოპოლიტიკურ მომავალზე საუბრისას, ყურადღება სერიულ ცალკეულ საკითხებზე გადასვლა: შუა დერეფანზე, ნეიტრალიტეტზე, დასავლურ ინტეგრაციაზე, რუსეთთან ურთიერთობაზე, 3+3 ფორმატზე, პორტებსა და რკინიგზებზე. სინამდვილეში, ეს ყველაფერი ერთი დიდი სტრატეგიული სურათის ნაწილია.

მთავარი კითხვა ასეთია: შეძლებს თუ არა საქართველო იქნეს ლაგერში, გათვლიანად და ნეიტრალურ კვანძად სხვადასხვა რეგიონულ, რეგიონალურ, რეგიონალურ პარტნიორულ სფეროებში ურთიერთობებთან დაკავშირებით? თეორიულად ასეთი მოდელი შესაძლებელია, მაგრამ მას ერთი უზნავენიერებელი შეზღუდვა აქვს: საქართველოს აქილევსის ქუსლი მისი გეოგრაფიული პოზიციის გამო. თუ მათი ნამდვილი სოციალური და ფიქციური მიზნები არ განიხილება, საუბრის გეოპოლიტიკური კონსტრუქციის კი მხოლოდ ღარიბია.

ნეიტრალიტეტი, როგორც სუბიექტობის ფორმა

ნეიტრალიტეტი საქართველოსთვის არ უნდა ნიშნავდეს იზოლაციას, სახედრო სისუსტეს ან საგარეო პოლიტიკური შესაძლებლობების შეზღუდვას. სიცოცხლისუნარიანი მოდელი იქნება გარანტირებული სახედრო ნეიტრალიტეტი, ძლიერი ეროვნული თავდაცვის პოტენციალი.

ასეთი საქართველო არ იქნებოდა არც რუსეთის სამხედრო სივრცის ნაწილი და არც NATO-ს სამხედრო ინტერსტრუქტურის პლატფორმა. ამავდროულად, მას შეეძლებოდა შეენარჩუნებინა ღრმა ეკონომიკური და ინსტიტუციური კავშირები ევროკავშირთან, მონაწილეობა მიეღო შუა დერეფანში, ემუშავა ჩინეთთან და ცენტრალურ აზიასთან, ჰქონოდა ღია კომუნიკაციები რუსეთთან, თურქეთთან, სომხეთთან, აზერბაიჯანთან და ირანთან.

ამ მოდელის არსი გარტყავდა შეიძლება ჩამოყალიბდეს: არცერთის ფორმის; არც ერთის გუფი; ყველასთვის საჭირო კვანძი. სწორედ ამაში მდგომარეობს ნეიტრალური საქართველოს შესაძლო ძალა.

ნეიტრალიტეტი, ამ შემთხვევაში, მიზანი კი არ არის, არამედ ინსტრუმენტი, რომელიც ქვეყანას საშუალებას აძლევს, სამხედრო ბლოკების კონკურენციის სივრცეში ეკონომიკური და სატრანსპორტო ურთიერთდაკავშირების სივრცეში გარდაიქმნას.

აქვე უნდა აღინიშნოს ერთი მნიშვნელოვანი განსხვავება, რომელიც ავსტრიულ ნეიტრალიტეტთან ან ფინეთის ისტორიულ სამხედრო მიუმხრობლობის გამოცდილებასთან შედარებისას, ხშირად იკარგება. საქართველოს შემთხვევაში, ნეიტრალიტეტის საკითხი დაისმის უკვე ნაწილობრივ ოკუპირებული ტერიტორიის პირობებში. ეს არ არის ნეიტრალური სახელმწიფოს მშენებლობა ნულოვანი წერტილიდან, არამედ ნეიტრალიტეტის განხილვა, როგორც სახელმწიფოებრივი გამოთვლების შესახებ უფრო ფართო პოლიტიკური შეთანხმების შესაძლო კომპონენტისა.

ეს განსხვავება მოლაპარაკების არქიტექტურას მნიშვნელოვნად ცვლის. ნეიტრალიტეტი აქ მხოლოდ საგარეო პოლიტიკური არ-

ნეიტრალური საქართველო და აქილევსის ქუსლი

ჩვენი აღარ არის. ის შეიძლება იქცეს უფრო ფართო შეთანხმების ნაწილად, რომელიც ერთდროულად მოიცავს დეოკუპაციას, სახელმწიფოებრივი მთლიანობის აღდგენას, საერთაშორისო გარანტიებს და რეგიონული უსაფრთხოების ახალ წესრიგს.

გზა, როგორც პოლიტიკური ძალა

საქართველოს განსაკუთრებული უპირატესობა მისი გეოგრაფიაა. აღმოსავლეთ დასავლეთის ღრმა პარტიკულარული, ცენტრალური აზიას, კასპიის ზღვას, აზერბაიჯანს, საქართველოს, შავ ზღვას, თურქეთსა და ევროპას. ეს არის შუა დერეფნის ძირითადი ლოგიკა.

თუ ამ სისტემას დამატება ჩრდილოეთ სამხრეთის კავშირები, საქართველოს მნიშვნელობა კიდევ უფრო გაიზარდება. რუსეთი შეიძლება დაუკავშირდეს სამხრეთ კავკასიას. სომხეთი მიიღებს დამატებით მიმართულებებს. ირანის სატრანზიტო სისტემა შეიძლება დაუკავშირდეს შავი ზღვის სივრცეს. თურქეთი და აზერბაიჯანი გააძლიერებენ აღმოსავლეთ-დასავლეთის კავშირს.

საქართველოსთვის იდეალური მდგომარეობა სწორედ ის არის, როდესაც მის ტერიტორიაზე რამდენიმე მიმართულება იკვეთება, ამიტომ გზა მხოლოდ ეკონომიკური ინფრასტრუქტურა არ არის. გზა არის სახელმწიფოებრივი სუბიექტობის მატერიალური გამოხატულება. თუ გზა მუშაობს, საქართველო საჭიროა. თუ საქართველო საჭიროა, მის სტაბილურობას საერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს. თუ საქართველოს გვერდის ავლა ადვილია, მისი პოლიტიკური ფასიც მცირდება, ამიტომ მთავარი საფრთხე სრული იზოლაცია კი არა, ჩანაცვლებადობაა.

თუმცა, ტრანზიტული მნიშვნელობა თავისთავად დაკულობის გარანტიას არ იძლევა. ისტორიაში არაერთხელ ყოფილა შემთხვევა, როდესაც სატრანზიტო სივრცის სტრატეგიული ღირებულება მას არა დაცვის სუბიექ-

საქართველო უსაფრთხოება არა დიდი ძალების მეგობრობის გამო. არამედ მათი ინტერესების დაბალანსებით.

ტად, არამედ ზენოლის ობიექტად აქცევდა. საქართველოს შემთხვევაში ეს ნიშნავს, რომ საჭიროება ავტომატურად ვერ გარდაიქმნება უსაფრთხოებად. მას უნდა ახლდეს ისეთი სამართლებრივი, ინსტიტუციური და საერთაშორისო ჩარჩო, რომელიც საქართველოს ფუნქციის სხვების მიერ ზენოლის ინსტრუმენტად გამოყენების შესაძლებლობას შეამცირებს.

შუა დერეფნის წარმატების შემთხვევაში

თუ შუა დერეფანი სრულფასოვნად განხორციელდება, საქართველოს მნიშვნელობა რამდენიმე მიმართულებით გაიზარდება. პირველ რიგში, გაიზარდება ეკონომიკური აქტივობა. დამატებით დატვირთვას მი-

იღებს კორფი, რკინიგზა, საავტომობილო მაგისტრალი, ლოგისტიკური ცენტრები და მომსახურების სექტორი, მაგრამ უფრო მნიშვნელოვანი შედეგი პოლიტიკური იქნება.

რაც უფრო მეტ სახელმწიფოს დასჭირდება საქართველოს გავლით უწყვეტი ტრანზიტი, მით უფრო მეტად გახდება საქართველოს სტაბილურობა მათი ინტერესის ნაწილი. ევროპისთვის საქართველო იქნება ცენტრალური აზიასთან კავშირის ერთ-ერთი მთავარი რგოლი; ჩინეთისთვის – ევროპისკენ დამატებითი სახელმწიფო მარშრუტი. აზერბაიჯანისთვის შავ ზღვაზე გასასვლელი; ცენტრალური აზიისთვის – ევროპისკენ მნიშვნელოვანი კარიბჭე; თურქეთისთვის – კასპიის მიმართულებასთან კავშირის მნიშვნელოვანი ნაწილი.

ამ პირობებში, საქართველოს უსაფრთხოება მხოლოდ საქართველოს პრობლემა აღარ იქნება. იგი უფრო ფართო ეკონომიკური სისტემის უსაფრთხოების ნაწილად იქცევა. აქედან გამომდინარეობს პოზიტიური ჯაჭვი: გზა გაჭრობა ეკონომიკური ძალა საერთაშორისო საჭიროება პოლიტიკური სუბიექტობა უფრო ძლიერი სახელმწიფო.

დიდი მოთხოვნების წინააღმდეგობა

ამ იდეალური მოდელის სირთულე არის, რომ დიდი ძალები ერთმანეთს მიმართ მეგობრულ გარემოში არ მოქმედებენ. მათ შორის, სტრატეგიული კონკურენცია მიმდინარეობს.

ჩინეთი – მისი ინტერესია მრავალი ალტერნატიული მარშრუტის არსებობა. მას აწყობს რუსეთის გზა. აწყობს შუა დერეფანი. აწყობს ირანის მიმართულებას. აწყობს საზღვაო მარშრუტებს. რაც მეტი გზა აქვს ჩინეთს, მით ნაკლებად არის დამოკიდებული რომელიმე ერთ სახელმწიფოზე. ამიტომ შუა დერეფანი პეკინისთვის აუცილებელი არ არის იყოს

ნერბი სიცოცხლეა!

რუსეთის წინააღმდეგ მიმართული პროექტი. უფრო სწორად, ის რუსეთის გავლით არსებული მარშრუტის ალტერნატივაა.

წესებითი – მისი ინტერესები განსხვავებულია.

თუ ცენტრალური აზია ევროპის მიმართულეზით რუსეთის ტერიტორიის გვერდის ავლით უკავშირდება დასავლეთს, მოსკოვი კარგავს როგორც ეკონომიკურ, ისე პოლიტიკურ მერკეტს. ამიტომ ძლიერი შუა დერეფანი რუსეთისთვის გარკვეულ სტრატეგიულ პრობლემას წარმოადგენს, მაგრამ აქ ნეიტრალიტეტი მნიშვნელოვანი ფაქტორი ხდება.

თუ საქართველო აღარ განიხილება, როგორც NATO-ს შესაძლო სამხედრო პლაცდარში, რუსეთისთვის შეიძლება გაჩნდეს არჩევანი ორ მოდელს შორის.

ერთი არის დანაწევრებული, მუდმივად მტრული და სამხედრო დაპირისპირების საფრთხის მქონე საქართველო. მეორე არის გამთლიანებული, ნეიტრალური და ეკონომიკურად ღია საქართველო, რომელიც რუსეთთანაც თანამშრომლობს. თუმცა უნდა ითქვას პირდაპირ: ეს არჩევანი რუსეთისთვის ავტომატურად მიმზიდველი არ არის.

გაცივებული კონფლიქტი მოსკოვისთვის დღემდე მუშაობდა, როგორც მნიშვნელოვანი პოლიტიკური მერკეტი საქართველოს საგარეო კურსზე გემოქმედებისთვის. ამიტომ მხოლოდ ეკონომიკური რაციონალურობის დამკვიდრება საკმარისი არ არის. იმისთვის, რომ მეორე მოდელი პირველზე მიმზიდველი გახდეს, საჭიროა კონკრეტული სტიმულების ჯაჭვი.

ეს შეიძლება იყოს საქართველოს სატრანსპორტო სისტემასთან ეკონომიკური წვდომა და რეგიონულ ვაჭრობაში მონაწილეობის შესაძლებლობა, მათ შორის, იმ შემთხვევაშიც, როდესაც რუსეთის ტრადიციული დასავლური ეკონომიკური არხები შეზღუდულია.

მნიშვნელოვანი შეიძლება გახდეს საქართველოს გავლით ჩრდილოეთ სამხრეთის დამატებითი სატრანსპორტო შესაძლებლობაც, რომელიც დღეს კონფლიქტისა და ოკუპაციის პირობებში სრულფასოვანად ვერ გამოიყენება. ასევე, შესაძლოა მნიშვნელოვან პქონდეს ისეთ ახალ რეგიონულ ფორმატს, მაგალითად, გარდაქმნილ 3+3-ს, სადაც რუსეთი მხოლოდ კონფლიქტის მხარე კი აღარ იქნება, არამედ ახალი წესრიგის ერთ-ერთი გარანტორი. ამგვარი სტიმულების გარეშე, ეს არგუმენტი მხოლოდ სპეკულაციურ დონეზე დარჩება.

აშშ – მისი მთავარი გრძელვადიანი სტრატეგიული მეტოქე ჩინეთია.

ამავე დროს, ამერიკის ინტერესებია, რომ რუსეთსა და ირანს არ ჰქონდეთ სრული კონტროლი სამხრეთ კავკასიასა და ცენტრალურ აზიაზე. ამიტომ ამერიკულ პოლიტიკაში შეიძლება არსებობდეს ორი განსხვავებული ლოგიკა.

ერთ შემთხვევაში, შუა დერეფანი აძლიერებს ცენტრალური აზიის დამოუკიდებლობას რუსეთისგან. მეორე შემთხვევაში, თუ ჩინეთის გავლენა ამ დერეფანში მეტისმეტად გაიზარდა, ვაშინგტონმა შეიძლება მას უფრო კრიტიკულად შეხედოს. ამიტომ საქართველომ საკუთარი სტრატეგია არ უნდა ააგოს იმ ვარაუდზე, რომ რომელიმე დიდი ძალის მხარდაჭერა მუდმივი და უცვლელია.

ვმროკაშვილი – მისი ინტერესი უფრო უზუალოდ გეოეკონომიკურია. მას სჭირდება კავშირი ცენტრალურ აზიასთან, ენერგეტიკული მარშრუტები, კრიტიკული რესურსები, შავი ზღვის სტაბილურობა და რუსეთისგან დამოუკიდებელი სატრანსპორტო გზები. ამიტომ სტაბილური და სახელმწიფოებრივად გამთლიანებული საქართველო ევროპის ინტერესებთან მნიშვნელოვნად თანხვედრაშია.

თურქეთი – მას აწყობს აღმოსავლეთ დასავლეთის დერეფნის გაძლიერება, რადგან კასპიის სივრცესა და ცენტრალურ აზიასთან მის მნიშვნელობას ზრდის, მაგრამ საქართველოსთვის აუცილებელია, რომ ევროპისკენ გასასვლელი მხოლოდ თურქეთზე არ იყოს დამოკიდებული. ამიტომ ანაკლია, ფოთი და ბათუმი არა მხოლოდ ეკონომიკური ობიექტებია. ისინი სტრატეგიული დამოუკიდებლობის ინსტრუმენტებიცაა.

ირანი – მას საკუთარი სატრანსპორტო ფუნქციის გაძლიერება სურს. საქართველოს ინტერესში არ არის ირანული მიმართულების ჩაშლა. უფრო სასარგებლო შეიძლება იყოს ისეთი სისტემა, რომელშიც ირანის ჩრდილოეთ სამხრეთის კავშირებიც ნაწილობრივ საქართველოს სატრანსპორტო ქსელს უკავშირდება.

დაგაანსების პოლიტიკა

საქართველოს ამოცანა ვერ იქნება დიდი ძალების კონკურენციის დასრულება. ეს შეუძლებელია. ამოცანა არის ისეთი ბალანსის შექმნა, რომელშიც არცერთ დიდ მოთამაშეს არ ექნება საქართველოს სრული კონტროლის შესაძლებლობა, ხოლო თითოეულს ექნება საქართველოს სტაბილური ფუნქციონირების ინტერესი.

ის ნიშნავს: ყველაზე ადრე, მაგრამ არაუგვიანეს სრული დამოკიდებულება. საქართველოს უსაფრთხოების ერთ-ერთი ყველაზე კლინური მოდელი სწორედ აქ შეიძლება ჩამოყალიბდეს. არა იმიტომ, რომ დიდი სახელმწიფოები შეთანხმდებიან საქართველოს სიყვარულზე, არამედ იმიტომ, რომ თითოეულმა თავისი საქართველოს ფუნქციონირება სჭირდება და არცერთს აწყობს მისი კონკურენციის სრული გაკლენის სფეროდ ქცევა. ეს არის კონკურენტული საჭიროების პოლიტიკა. საქართველო უსაფრთხო ხდება არა დიდი ძალების მეგობრობის გამო, არამედ მათი ინტერესების დაბალანსებით.

ლევან მეტონიძე, სოციოლოგი (ბაგრძელუბა იძნება)

„ჩემი პირველი ნერბი“

ირაკლი კობახიძის განცხადებით, საქართველოს ყველა ძალაქსა თუ სოფელში 40 000-ზე მეტი პირველკლასელი პირველ ნერბს დარგავს

ირაკლი კობახიძის განცხადებით, თანახმად, აღმშენებლის თვითმმართველობის ორგანოებისა და საგანმანათლებლო დაწესებულებების ჩართულობით, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე 2026 წლის 15 სექტემბრის მდგომარეობით რამდენიმე მილიონ ყველა პირველკლასელს მიეცემა შესაძლებლობა, დარგოს საკუთარი ნერბი და ჩაერთოს მის ზრდასა და განვითარებაში.

როგორც პრემიერის განცხადებაშია ნათქვამი, პროგრამის [ჩემი პირველი ნერბი] მიზანია ახალგაზრდების აქტიური ჩართულობით ხელი შეეწყოს ტყისა და მწვანე სივრცეების აღდგენის ზრდის მხარდაჭერას, ბიომრავალფეროვნების დაცვას, კლიმატის ცვლილების უარყოფითი ზემოქმედების შემცირების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის გაზრდას და მდგრადი განვითარების პრინციპების დამკვიდრებას. ასევე, პროგრამის ძირითადი მიზნების ინტეგრირებას ქვეყნის გრძელვადიან გარემოსდაცვით, კლიმატის ცვლილებისა და ტყის აღდგენის სახელმწიფო პოლიტიკასთან.

განკარგულების თანახმად, პროგრამის ფარგლებში, ადგილობრივი თვითმმართველობების ორგანოების ჩართულობით, დასახლებულ პუნქტებსა თუ მათ მიმდებარე ტერიტორიებზე განისაზღვრება მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ფართობები, სადაც დაიგეგმება გაშენების ღონისძიებები. ამასთან, როგორც ირაკლი კობახიძის განცხადებაშია ნათქვამი, გარემო პირობების, კლიმატური სარტყელისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის პრინციპების გათვალისწინებით მოხდება ნერბების სახეობების შერჩევა და განისაზღვრება დარგვის ოპტიმალური პერიოდები/ვადები.

განკარგულების მიხედვით, პროგრამას განახორციელებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს, საქართველოს რეგიონული განვითარების სამინისტროსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან კოორდინაციით.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო: ა) პროგრამას ახორციელებს სამინისტროს სისტემაში შემავალი, მის მიერ განსაზღვრული უწყების საშუალებით; ბ) უზრუნველყოფს, შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან კოორდინაციით, პროგრამის განხორციელებისათვის საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვას, მათ შორის, ნერგების შესყიდვასა და ტრანსპორტირებას იმ კონკრეტულ ტერიტორიებზე, სადაც დაიგეგმება გაშენების ღონისძიებები; გ) უზრუნველყოფს პროგრამის განხორციელებისთვის ფინანსური რესურსების მოძიებას [გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ] საქართველოს კანონის მე-14 მუხლით განსაზღვრული გარემოსდაცვითი პროგრამიდან; დ) პროგრამის წარმატებით განხორციელებისათვის უზრუნველყოფს საზოგადოების ცნობიერების ასაზღვრებელი კამპანიების დაგეგმვას/განხორციელებას; ე) უზრუნველყოფს პროგრამის განხორციელების მონიტორინგს; ვ) უზრუნველყოფს პროგრამის ძირითადი მიზნების ინტეგრირებას ქვეყნის გრძელვადიან გარემოსდაცვით, კლიმატის ცვლილებისა და ტყის აღდგენის სახელმწიფო პოლიტიკასთან. 3. საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან კოორდინაციით, უზრუნველყოფს პირველკლასელთა ჩართულობას პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილ აქტივობებში, მათ შორის, მათი ტრანსპორტირებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების დაგეგმვასა და განხორციელებას. საქართველოს რეგიონული განვითარების სამინისტრო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან კოორდინაციით: ა) განსაზღვრავს მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ იმ ტერიტორიებს, სადაც განხორციელდება ნერგების დარგვა; ბ) უზრუნველყოფს ნერგების დარგვისათვის საჭირო ყველა ღონისძიების განხორციელებას; გ) უზრუნველყოფს ნერგების შემდგომ მოვლა-პატრონობას [– ნათქვამია განკარგულებაში.

ისევ რჩენა და მაღალი სულიერება გაღაბვარჩენს

ახალგაზრდა მწერლის იოვანე აბულაშვილის საბულისპურო მოსაზრებანი

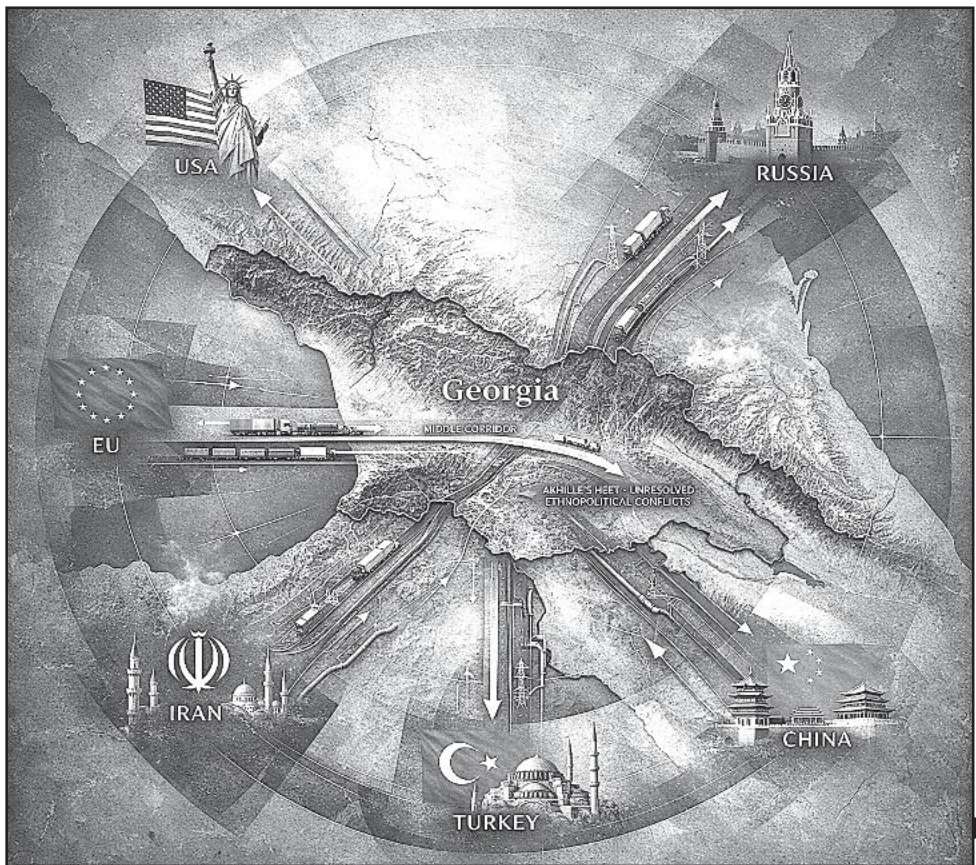
მწერალი იოვანე აბულაშვილი თავისი სტატიით ქართლისა და კულტურის სწავლების შესახებ საკუთარ მოსაზრებებს გვაცნობს, ახალგაზრდა მწერალს გული შესტკივა ჩვენს გარემოში გაუფრთხილები გულგრილობისა და გაუგებრობის გამო... ფიქრობს, რომ დაეხმაროს საზოგადოებას და აბასთანვე საკუთარ თავსაც...

მას მიაჩნია, რომ ყველა გონიერი ადამიანი ისწრაფვის ისეთ საზოგადოებაში ცხოვრებას, სადაც სიძულვილი, ძალადობა, ძარცვა, მკვლელობა და თაღლითობა ადგილი არ ექნება, სადაც სწავლა, სიკეთე და სიყვარული ნებადართულია და უსიყვარულობა და

ლევს... ჩვენი გარემოს გაჯანსაღებას და უკეთესობისაკენ შეცვლას წაადგება. ამისთვის ახალგაზრდა მწერალს მიაჩნია, რომ ისევ და ისევ რჩენა გაღაბვარჩენს გაურკვევლობაში აღმოჩენილ ადამიანებს.

მწერალი იოვანე აბულაშვილი ამ პრობლემიდან გამოსავალს სკოლებში რელიგიისა და კულტურის შესწავლაში ხედავს და ამ მოსაზრების გასამყარებლად მეფრთხილად მოჰყავს. მას მიაჩნია, რომ ეს სწავლება დანაშაულს არა თუ შეამცირებს, არამედ აღმოფხვრის კიდევაც... იგი აღნიშნავს, რომ რელიგიის ისტორიის ღრმად შესწავლა ყველასთვის სასარგებლო იქნება... მისი აზრით, სულიერება ადამიანებს აერთიანებს. ბატონი იოვანე ადამიანებში სულიერების ამალღობას გულისხმობს თავის ნააზრევში და, მუნებრივად, მეც, ყველაფერი კარგის მომხრე ვარ, რაც ჩემს ქვეყანას წაადგება.

თამაზ შილაკაძე, აკადემიკოსი

ყოფილი პრემიერ-მინისტრის ირაკლი ღარიბაშვილის ბარემო, დავით გარეჯის საკითხზე ახალი, მწვავე პოლიტიკური ღაპირისკირება აგორდა. კონფლიქტის ცენტრში აღმოჩნდა ბავთი **„ასავალ-დასავალში“** გამოქვეყნებული სკანდალური ინტერვიუ, რომელმაც ექს-პრემიერ ღარიბაშვილსა და **„ქართული ოცნების“** მოქმედ ლიდერებს შორის ურთიერთობა საბოლოოდ გააფხვავა.

რაში ადანაშაულებენ ირაკლი კობახიძეს

დაპირისპირების მთავარი ტრიგერი გახდა **„ასავალ-დასავალში“** ჟურნალისტ დიტო ჩუბინიძის რუსუკონფლიქტთან, ლაზარე ჯორგენაძესთან ჩაწერილი ინტერვიუ, რომელიც მოგვიანებით გარდაიცვალა (ოფიციალური ვერსიით, თვითმკვლელობით).

ინტერვიუში **„ჯორგენაძე“** აცხადებდა, რომ მოქმედმა პრემიერ-მინისტრმა **ირაკლი კობახიძემ** საიდუმლო შეთანხმებას მოაწერა ხელი და აზერბაიჯანს გადასცა დავით გარეჯის ის ნაწილი, რომლის გადაცემასაც თავის დროზე **მიხეილ სააკაშვილი** ჰპირდებოდა **ილჰამ ალიევს**. რესპონდენტი ამტკიცებდა, რომ მას აღნიშნული საიდუმლო დოკუმენტი საკუთარი თვალთაშუაშნადა.

ამავე ინტერვიუში **„ჯორგენაძე“** **ირაკლი ღარიბაშვილს** დადებდად ახასიათებდა და იხსენებდა, რომ კარტოგრაფების (ნატალია ილიჩოვასა და ივერი მელაშვილის) დაკავების პერიოდში, აზერბაიჯანელი მხარე ღარიბაშვილს 250 მილიონ დოლარს სთავაზობდა, თუმცა ექს-პრემიერმა **ქართული მიწის გაყიდვას ხელი არ მოაწერა**.

რა თქვა ირაკლი ღარიბაშვილმა?

ერთ-ერთ გამომჟღავნებელ წერილში ირაკლი ღარიბაშვილმა პირდაპირ დასვა პითხვა **„ასავალ-დასავალში“** რუსუკონფლიქტის გარდაცვალების რეალურ მიზეზზე, რომელიც მას აქვდა, ხოლო **კობახიძის** აკრიტიკებდა.

ექს-პრემიერმა განმარტა, თუ რატომ ახსენა მანამდე ჟურნალისტი **დიტო ჩუბინიძე** და პოლიტიკოსი **ირმა ინაშვილი**. ღარიბაშვილის თქმით, 12 თებერვალს, **კობახიძისა** და **მამუკა მდინარაძის** დავალეებით, მას მიანოლეს გაგვითის სტატია. მას წაუყენეს პრეტენზიული და ცრუ ვეჭვები, თითქოს, ის იდგა ამ კრიტიკული პუბლიკაციის უკან, რომელიც მოგვიანებით, ტელეკომპანია **„იმედი“-**ს ეთერშიც განმეორდა.

ღარიბაშვილის განცხადებით, მისთვის ახლა უკვე ნათელია, რატომ ჩაუწერეს გუნდის ლიდერებმა საყვედურად, რომ ჩუბინიძისა-ირმა და ინაშვილისწინაშე მხარდამტყრებმა სერიოზული ეჭვები გააჩინეს და კობახიძე-მდინარაძის ინტერესები დააზიანეს.

„ბოღვა“, „ზღაპრები“ და ფინანსური ინტერესები

ქართული ოცნების წარმომადგენელმა ღარიბაშვილის გარდაცვალების გამყრის კრიტიკით უპასუხეს და გავრცელებულ ინფორმაციას სრული დამინფორმაცია უწოდეს.

დავით გარეჯის საიდუმლო შეთანხმება თუ უიდაპორობიჭიკური უურისძიება?!

„ქართულმა ოცნებამ“ საზოგადოებას უნდა აუხსნას, რაშია საქმე. აქ არ უნდა დარჩეთ ოპონენტებს არგუმენტები. თუ ჯორგენაძის განცხადება გყუილია, ისიც უნდა ითქვას და არ არის საჭირო, ეს თემა პაერში გამოეკიდოს.

დემიტრი სამხარაძემ, **„ზენიტის“** დეპუტატმა, ეჭვქვეშ დააყენა გავრცელებული **„ასავალ-დასავალის“** სანდოობა და მას **„საპირფარეოს“** მაკულატურა უწოდა. მან ღარიბაშვილი **„ბავთილიარეზელ კრიმინალად“** მოიხსენია, რომელმაც ჯერ კორუფციაში გაისვარა ხელი, დანაშაული აღიარა და ახლა უკანონოდ მოხვეჭილი ფულით, ყოფილი გუნდის წინააღმდეგ მიმართულ კამპანიას აფინანსებს.

მმართველი გუნდის კიდევ ერთმა წევრმა **ლევან მაჭავარიანმა**, ღარიბაშვილის წერილებს **„ზოდვა“** და **„ზღაპრები“** უწოდა.

ქლოფილი პრემიერი ცდილობს სამართლებრივი პროცესის პოლიტიზებას, მაშინ, როდესაც მის სახლში ჩატარებული ჩხრეკისას ამოღებულია მილიონები და ოქროს ზოდები, ხოლო ბრალი მას აღიარებული აქვს. **აუტორი რომ არ მყოფნოდა, ამ ტექსტს** **„სააკაშვილის, ან ელისო კილაძის დანერგულად“** **„მივიჩნევდი“** – ამბობს **მაჭაშარიანი**.

დავით გარეჯის სამონასტრო კომპლექსის გარშემო სახელმწიფო საზღვრის დელიმიტაციისა და დემარკაციის საკითხი, ათწლეულებია, მოუგვარებელია და პერიოდულად, პოლიტიკური სპეკულაციების საგნად იქცევა ხოლმე. თუმცა, ამჯერად საკითხმა სრულიად ახალი გაზომვები შეიძინა, რადგან ის აღარ გამოიყენება მხოლოდ ოპოზიციისა და ხელისუფლების შორის დავისთვის, არამედ მმართველი პარტიის შიგნით, ყოფილ და მოქმედ ლიდერებს შორის ურთიერთბრალდებების მთავარ იარაღად იქცა.

რამდენად რეალურია კობახიძის მიმართ ნაყენებული ბრალდებები?

კონფლიქტოლოგი **მამუკა არაშვიძე** **For.ge**-თან ამბობს, რომ გარეჯის ტერიტორიის ის ნაწილი და სტრატეგიული სიმაღ-

ლეები, რომლებსაც გარეთის ინტერესები გარდაცვლილი ლაზარე ჯორგენაძე ახსენებს, სააკაშვილმა აზერბაიჯანულ მხარეს 2007 წელს, ფაქტობრივად, მისცა. შესაბამისად, ახლა რა გაყიდვასა საზარია, მისთვის გაუგებარია.

2007 წელს მიხეილ სააკაშვილმა განაცხადა, რომ სტრატეგიული სიმაღლეები აზერბაიჯანს გადაეცაო. ეს ეხებოდა ჩიჩხიტურის კოშკს. უდაბნოს ტერიტორია გადაცემული იყო მეგრად უფრო ადრე, ვიდრე სააკაშვილის ხელისუფლება მოვიდოდა, ეს ფაქტი ყველამ იცის. ქედის ქვემოთ რაც იყო, ის უკვე გადაცემული იყო და აზერბაიჯანს ჰქონდა დასაკუთრებული. უდაბნოს მონასტერს აზერბაიჯანელმა აკონტროლებდნენ და იქ ქართველებს არ უშვებდნენ. ამ კომისიის მუშაობაში, 2013 და 2014 წლებში ჩართული ვიყავი. ეს იყო საზოგადოებრივი კომისია და არა დელიმიტაცია-დემარკაციის კომისია და ძალიან კარგად მახსოვს, რომ ჩვენ ამ მიმართულებით ძალიან მეგრს გეშაოვდით, რათა სიმართლე დაგვედგინა.

პრინციპში, არცერთი დოკუმენტი, არც ქართული და არც აზერბაიჯანული, არ ადასტურებს თუნდაც სააკაშვილის იმ განცხადებას, რომელიც უკვე ვახსენე. დოკუმენტი მე არ მინახავს. უბრალოდ, აზერბაიჯანული მხარე ქართველებს მთების ნაწილზე აღარ უშვებდა. გვახსოვს, რომ დელიმიტაციისა და დემარკაციის კომისიის ხელმძღვანელი და კიდევ ერთ-ერთი წევრი დაიასა. მათ ბრალად რუკების შეცვლა და არასწორი მიდგომები ედებოდათ, რომელთა მიხედვითაც ეს დემარკაციის კომისია მუშაობდა. მათ ბრალი თაღლითობაში ედებოდათ. იყო შეთანხმება, რომ კონკრეტული რუკები უნდა გამოეყენებინათ, სინამდვილეში კი სრულიად სხვა რუკას იყენებდნენ – ამბობს **არაშვიძე**.

მისივე თქმით, იქ უნდა გამოყენებულიყო სრულიად ორიგინალური რუკა, რომელსაც ჭეჭავდძე მხრიდან წითელი ბეჭედი ეწერა. კონფლიქტოლოგი ამბობს, რომ ეს იყო 1918 წლის რუკა.

მწორედ ჩვენი კომისიის ამოცანა იყო ამ რუკის მოძიება. ჩვენ ვეძებდით ამ რუკას მთელ პოსტსაბჭოთა სივრცეში. მაშინ ასეთი წესი იყო, რომ ეს რუკები ყველა მოკავშირე ქვეყანას ეგზავნებოდა, რათა ყველას საერთო სურათი ჰქონოდა. საოცარი ის იყო, რომ ყველა რესპუბლიკის არქივიდან ეს რუკა გამქრალი იყო. მე პირადად სომხეთსა და უკრაინაში ვეძებდი. საბოლოო ჯამში, ეს რუკა ნაპოვნი იქნა და ამ კომისიის სამუშაო რუკად იქნა მიღებული. სააკაშვილის პერიოდში ეს რუკა გამქრალი იყო. თუმცა, რამდენად იყო ეს მისი ბრალი, ამაში მას ბრალს ვერ დავდებ. ეს რუკა მანამდეც გამქრალი იყო.

ის, რომ გარეჯის ნაწილი აზერბაიჯანს გადაეცემოდა, მსგავსი დოკუმენტი არასდროს მინახავს. ეს იყო მხოლოდ სააკაშვილის განცხადება 2007 წელს. შერე უკვე რა მოხდა და რას ამბობს ლაზარე ჯორბენაძე, რომელიც უკვე გარდაცვლილია, რთული სათქმელია. ის ინტერვიუში ამტკიცებდა, რომ მან 2025 წლის შემოდგომაზე ნახა ეს დოკუმენტი. რა ეწერა ამ დოკუმენტში – ეს იყო მოსაზრებელი, წინააღმდეგ დოკუმენტი თუ ეს იყო აზერბაიჯანული მხრიდან მოთხოვნა, ეს ჩვენთვის უცნობია. ეს არავის განუმარტავს. ეს ადამიანი ამბობს, რომ კომპანიის მიერ იყო ხელმოწერილი, თუმცა არც აზერბაიჯანულ მხარეს არა აქვს მსგავსი რამ, ისინი ამაზე კომენტარს არ აკეთებენ და არც აჩვენებენ. ამიტომ, მე ვჭვნი მეპარება ამ დოკუმენტის რეალურად არსებობაში – ამბობს კონფლიქტოლოგი.

საზოგადოების კითხვები და ხელისუფლების პასუხისმგებლობა

გამოაა არაფერი არ გამოიყენებ, რომ რეალურად, ეს სრულიად სხვა დოკუმენტი იყო, რომელსაც გადაწყვეტილებათა შესახებ პროტოკოლს ემახიან.

ჭიდრე ეს დოკუმენტი არ გამოჩნდება, ძალიან რთულია იმის მტკიცება, რომ ის რეალურად არსებობს. ერთ ადამიანზე დაყრდნობა არასწორია. მეც, მიუხედავად იმისა, რომ სააკაშვილის მუდმივი კრიტიკოსი ვიყავი, მიუხედავად იმისა, რომ მან ეს სიტყვა თქვა, დოკუმენტი ამის შესახებ არ არსებობს. ერთადერთი, რამაც საზოგადოების გაღვივება გამოიწვია, არის ის, რომ როდესაც კომპანიის ამის შესახებ ჰკითხეს, მან თქვა, ორი წლის განმავლობაში, გარეჯთან დაკავშირებით არაფერი შეცვლილა. რას ნიშნავს ეს, ჩემთვის გაუგებარია. ორი წლის შემდეგ კი არა, 2007 წლიდან არ შეცვლილა არაფერი. ეს იგი, რაღაცა კომპრომატი აზერბაიჯანის მხრიდან, თუმცა მათ რომ ამისთვის მიეღწიათ, ქვეყანას შეყრიდნენ, იმდენად მნიშვნელოვანი იყო ეს გადაწყვეტილება – ამბობს არაფერი.

კონფლიქტოლოგი მიიჩნევს, რომ ეს არის ძალიან მტკიცებელი და მწვავე თემა. შესაბამისად, ღრუბელში საზოგადოებას უნდა აუხსნას, რაშია საქმე. აქ არ უნდა დარჩეთ ოპონენტებს არგუმენტები. არეშიც ამბობს, რომ თუ ჯორბენაძის განცხადება ტყუილია, ისიც უნდა ითქვას და არ არის საჭირო, ეს თემა ჰაერში გამოეკიდოს.

ლიკა ბერიკაშვილი

საერთაშორისო საზღვაო ფორუმი გათუხში

7 და 8 სექტემბერს გათუხში საერთაშორისო საზღვაო ფორუმს უმასპინძლებს, რომელიც კრემინოს პატრონაჟით, ეკონომიკის სამინისტროს მხარდაჭერითა და საზღვაო ტრანსპორტის სააგენტოს ორგანიზებით ჩატარდება.

საერთაშორისო მნიშვნელობის ღონისძიება გათუხში პირველად 2016 წელს გაიმართა და საქართველოს საზღვაო ქვეყნის სტატუსის განმტკიცებას, შუა დერეფნის განვითარების პოტენციალის წარმოჩენასა და რეგიონული სატრანსპორტო კავშირების გლობალურ დონეზე გაძლიერებას ისახავს მიზნად. რეგიონის ყველაზე მასშტაბური სადისკუსიო პლატფორმის წლებადღეი სლოგანია: **სადაც ზღვები ხდება დერეფნები**.

ორი დღის განმავლობაში ხუთი სადისკუსიო პანელი ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე იქნება, როგორიცაა გლობალური ვაჭრობა, საერთაშორისო თანამშრომლობა საზღვაო

მმართველობაში, საზღვაო სექტორის რეგულირების გამოწვევები, ციფრული დერეფნები, ადამიანური რესურსების მართვა საზღვაო სექტორში და სხვ. ასევე საერთაშორისო საზღვაო ორგანიზაციის ეგიდით ჩატარებული მა-

ღალი ღონის შეხვედრები საზღვაო სექტორის ერთი თანჯრის პრინციპით საქმიანობასა და მშრალი პორტების განვითარების საკითხებზე. ფორუმზე ასევე გაიმართება ანაკლიის საზღვაო ნავსადგურის პროექტის პრეზენტაცია.

მუხროვანში, გაიორ გალა ჯაღიას სახელობის სპეციალური ოპერაციების სარდლობაში, სპარაშუტო მომზადების პროგრამის გამოშვების ცერემონია გაიმართა.

კურსდამთავრებულებმა პრაქტიკული სწავლება ბოლისში, სპარაშუტო მომზადე-

ბის სკოლაში ჩაატარეს, სადაც მათ ხტომები პარაშუტით, პარაშუტით და ტვირთით, ბოლოს კი, პარაშუტით, ტვირთითა და იარაღით შეასრულეს.

სპარაშუტო მომზადების 3-კვირიანი სწავლება თეორიულ და პრაქტიკულ მე-

მუხროვანში სპარაშუტო მომზადების პროგრამა დასრულდა

ცადინეობას მოიცავდა. პარაშუტისტებმა საფრენ აპარატში მოქმედების, განსაკუთრებული შემთხვევების დროს პარაშუტით ხტომისა და ჰაერში მოქმედების წესები შეისწავლეს. პარაშუტისტების სიტყვით სპეციალური ოპერაციების ძალების მეთაურმა, პოლკოვნიკმა თეიმურაზ ყლაბაძემ მამართა, კურსის დასრულება მიულოცა და საპასუხისმგებლო საქმიანობაში წარმატებები უსურვა. ღონისძიების დასასრულს კურსდამთავრებულებს შესაბამისი სერტიფიკატები გადაეცათ.

ქართული აგროსასურსათო პროდუქცია ჩინეთში პირველად არის წარდგენილი

სპირტიან სასმელებს, ნატურალურ წვენიებსა და მინერალურ წყალს წარადგენენ.

SIAL Guangzhou ქართული კომპანიებისთვის მნიშვნელოვანი ბიზნესპლატფორმაა, რომელიც პოტენციურ პარტნიორებთან შეხვედრის, ახალი ბიზნესკონტაქტების დამყარებისა და პროდუქციის საერთაშორისო აუდიტორიისთვის წარდგენის შესაძლებლობას ქმნის.

ჩინეთში SIAL Guangzhou-ზე საქართველოს პავილიონის პირველად წარდგენა

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის ცნობადობის გაზრდასა და ახალი ბაზრების ათვისებას უწყობს ხელს, რაც ქართული პროდუქციის საექსპორტო არეალის გაფართოების შესაძლებლობას იძლევა.

SIAL-ის საერთაშორისო გამოფენებში საქართველოს მონაწილეობა ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია და საერთაშორისო ბაზრებზე მისი პოზიციონირების გაძლიერებას ემსახურება, – წერია ინფორმაციაში.

ბოლო წლებში აფხაზეთის არქიტექტურა თითქმის არ განვითარებულა!

„გამარჯობა, აფხაზეთო შენი, ლურჯო მთებო, „თეთრო სანატორია“, – ასე იწყებს ბალახბორნი თაბის ერთ-ერთ შესანიშნავ ლექსს აფხაზეთში. მუშაობა, პოეტური იმპულსი თეთრი სანატორია ქართულ არქიტექტურის უმაღლესი შეფასებაა, რომელსაც თავიანთი პროფესიონალიზმი ოსტატობა არ დაუშვრებათ აფხაზეთის არქიტექტურული კეთილმოწყობისთვის, თუმცა არც ის უნდა ღავი-ვიწყლო, რომ რუსი არქიტექტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობდნენ აფხაზეთის არქიტექტურას, უფრო მეტიც აფხაზეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ტერიტორია პრეტენზიულად არააპრო არააპრო იქნა ქართულ და რუს არქიტექტორებს შორის.

1933 წელს აკადემიკოს გ.მუჯკოს და გ.გელფრენის მიერ შედგენილ იქნა პროექტი აფხაზეთის მთავრობის სახლის, ქალაქ სოხუმში, მაგრამ ამ შენობის მხოლოდ გვერდითი ფლი-გელები განხორციელდა. ამ ფლი-გელების განხორციელება აშკარად ჩანს, რომ ეს არქიტექტურა არ გამოიჩინა საბჭოთა კავშირში აშენებული იმ ნაგებობებისაგან, რომელიც რუსული კლასიციზმის ფორმებს ეფუძნებოდა და გამოკვეთილად ატარებდა ევროპული სტალინური არქიტექტურის ნიშან-თვისებებს. ფლი-გელებს შორის დარჩენილ სივრცეში 1981 წელს აშენდა მრავალსართულიანი მალღივი შენობა **ლ. გოლუმოვის** და **ა. კალაშნიკოვის** პროექტით.

ოცდაათიანი წლების დასაწყისში მოსკოვის ქალაქგეგმარების ინსტიტუტის მიერ დამუშავებულ გენგეგმაზე დაყრდნობით 1939 წელს დამუშავდა სოხუმის ახალი დაგეგმარების პროექტი, სადაც მინვეთი საქართველოდან დაგეგმარებაში მონაწილეობა მიიღეს ქართველებმა **ა. ნიკოლაშვილმა** და **შ. გოგოლაშვილმა**.

სტალინური არქიტექტურის გამოკვეთილი ნიშან-თვისებებით გამოიჩინა 1938 წელს დაპროექტებული და აშენებული სასტუმრო „აფხაზეთი“ ქალაქ სოხუმში – ავტორები: **ი. გოლუმოვი** და **ი. მუჯკო**.

1936 წლის მნიშვნელოვან არქიტექტურულ გამარჯვებად შეიძლება ჩაითვალოს საქართველოში მოღვაწე ქართული არქიტექტურის დიდი თაყვანისმცემლის არქიტექტორ **ნ. სევეროვის** დასასვენებელი სახლი ქალაქ გუგრაში, არქიტექტორმა შენობა ორგანულად ჩართო ბუნებაში, ზღვის პირას კლდოვან ბორცვზე.

ამავე წელს ქალაქ გუგრაში აშენდა სასტუმრო „უკრაინა“ – არქიტექტორი **სტეინბერგი**. აფხაზეთის არქიტექტურის განვითარებაში აღმავლობა დიდი სამაშალო ომის დამთავრების შემდეგ. ქართული ხუროთმოძღვრების სტილური ნიშნებით გამოიჩინა არქიტექტორ **მ. ჩხიკვაძის** ქალაქ სოხუმის ქართული თეატრის შენობა. პროექტის თანა-ავტორია არქიტექტორი **კ. ჩხეიძე**.

მნიშვნელოვან შენობად აღიარეს სოხუმის რკინიგზის სადგური – ავტორი **ლ. მუშკელიანი**. ზღვის დონიდან 200 მეტრის სიმაღლეზე, სოხუმის მთაზე დაპროექტდა და განხორციელდა კულტურის და დასვენების პარკი, რომელიც 32 ჰექტარზეა განთავსებული – არქიტექტორები **ო. ლიბანიშვილი**, **თ. მაჭარაშვილი**, **ლ. მუშკელიანი**, **თ. თელია** **ს. ცინცაძე**.

რინის ტბის ირგვლივ არქიტექტურული ობიექტების ორგანიზებაში, სავაჭრო და სამომხმარებლო შენობების დაპროექტებაში მონაწილეობას იღებდნენ არქიტექტორები: **ლ. აბაშიძე**, **ა. რევაზიშვილი**, თანაავტორები: **ი. გამბიტაშვილი**, **მ. დევიძე**, **ნ. ლოჭვირი**.

1968 წელს დამთავრდა საკურორტო კომპლექსი ბიჭვინთაში, რომელიც ერთიანი გეგმის მიხედვითაა გაშენებული. არქიტექტორები: **ა. პასიხინი**, **ა. დიანცი**, **ვ. სვირსკი**, **ი. პოპოვი**. კონსტრუქტორები: **ს. სკოლნიკოვა**, **ვ. ნიკოლაევა**. ბიჭვინთის არქიტექტურული ანსამბლის მხატვრულ-დემონსტრაციული გაფორმების ხელმძღვანელია მხატვარი **ზ. წერეთელი**. ზღვაში სამკუთხედად შეჭრილი კონცხის ნაპირზე, მარად მწვანე ფიჭვნარის გარემოცვაში ცად აიშინა შეიდი თხუთმეტსართულიანი სასტუმრო პანსიონატები, მათთან ერთად დაშმაღარე საყოფაცხოვრებო-კულტურული დანიშნულების ნაგებობანი ერთიან, არქიტექტურულად ორგანიზებულ სივრცეს ქმნიან. მოქმედაც **მერაბ მერაბიშვილის** შედეგმა „მედიამ“ საოცარი ხიზლი და ინდივიდუალური ელფერი შესძინა მთელ კომპლექსს.

არქიტექტურული შემოქმედებითი პალიტრა კიდევ უფრო გამდიდრდა სამოცდაათიან წლებში. აიგო სანატორიუმი „გაგრა“ 1969 წელს, არქიტექტორები **ნ. მელლონი**, **ტ. ვინოგრადოვა**, **ი. შვარცბრიგი**, კონსტრუქტორი **ფ. კოლოდნაია**.

1970 წელს გუგრაში დაპროექტდა და აშენდა სასტუმრო „კოლხეთი“, არქიტექტორი **გ. ჯაფარიძე**. ასევე საკურორტო სასტუმრო „გაგრაში“ – არქიტექტორები: **პ. ანდელუაძე**, **ო. დარჩივი**, **ლ. ჟამბერაშვილი**.

არქიტექტურა კავშირის შემოქმედებითი დასასვენებელი სახლის არქიტექტორები არიან **ვ. აბრამიშვილი**, **რ. მარამაშვილი**, **ი. ყავლაშვილი**, **დ. მორგედაძე**, კონსტრუქტორი – **შ. გაზაშვილი**.

დასასვენებელი სახლი ახალ კინდლში. არქიტექტორები: **ნ. გვასალია**, **თ. გენია**, **გ. ნადირაძე**, **გ. ხეჩინაშვილი**.

80-იან წლებში კიდევ უფრო გამრავალდევროვნა ქართველი არქიტექტორების მოღვაწეობა აფხაზეთის ტერიტორიაზე. ინსტიტუტ „სახელმწიფოპროექტმა“ ამ წლებში არქიტექტორთა უძლიერესი ავანგარდი ჩართო პროექტირებაში. სამართლიანად უნდა მოვიხსენიოთ ის პროექტები, რომლებიც დამუშავდა და ობიექტური მიზეზების გამო ვერ განხორციელდა. ესენია: აფხაზეთის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი, – კონკურსის პირველი პრიზის ლაურეატები – არქიტექტორები **ნ. მალაქაძე** და **გ. გეგეშიძე**. მეორე პრიზის მფლობელი – არქიტექტორები **ვ. დავითაია** და **ო. ნახუცრიშვილი**. დღევანდელი თვალსაწიერიდან სასურველი იქნებოდა, ორივე სავტორო ჯგუფი გაერთიანებულიყო და ერთობლივი პროექტი შექმნილიყო, რაც სამწუხაროდ ვერ შესრულდა.

პანსიონატი „სკალას“ რეკონსტრუქციის პროექტი – არქიტექტორი **ლ. სიმონია** და **გ. გეგეშიძე**. მსუბუქი მრეწველობის საკავშიროს სამინისტროს 300-კაციანი პანსიონატი – არქიტექტორი **კ. ჩხეიძე** და **კ. მაჩაიძე**; საბავშვო ბაღი 280 ბავშვზე – არქიტექტორები **კ. ჩხეიძე**, **კ. მაჩაიძე**, **მ. ლაითაძე**. საპარკო ზონა ახალ გუგრაში არქიტექტორები **შ. დავითაშვილი**, **კ. ჩხეიძე**, **მ. შაპავა**. თავდასცვის სამინისტროს პანსიონატი 420 ადგილზე – არქიტექტორები **კ. ჩხეიძე**, **მ. შაპავა**, **დ. ელიშვილი**. პროფკავშირების ტურისტული კომპლექსი – არქიტექტორი **შ. დავითაშვილი** **მ. მონწილეობა**. არქიტექტორ **ლ. გომიძის** ავტორობით შესრულდა ქალაქ გუგრაში გენერალური გეგმა. აფხაზეთთან დაკავშირებით დაგეგმილი და პროექტირებული კონფლიქტის დაწყებამდე ქალაქ გუგრაში ძალიან ნაყოფიერ შემოქმედებით და აღმშენებლობით მოღვაწეობას ეწეოდნენ არქიტექტორები: **მ. ლაითაძე**, **მ. შაპავა**, **ვ. ქობულაია**, **გ. ჭიაურელი**, **ა. შახტაძე**, **ვ. მქელაძე**, **ჩ. ჩიკვაძე**, **ა. კიკნაძე**, **თ. მალანია**.

საქართველოს დამსახურებულმა არქიტექტორმა **მ. ლაითაძემ** თავისი პროფესიული აღზვერვის წლები მთლიანად აფხაზეთის გამშენიერებას მიუძღვნა. ის და მისი შემოქმედებითი ჯგუფი ლამის სამედიტო კონფლიქტის დაწყებამდე მოღვაწეობდნენ აფხაზეთის ტერიტორიაზე.

არქიტექტორ **მ. ლაითაძის** ხელმძღვანელობით ქალაქ გუგრაში განხორციელდა კლიმატო-ბალნეოლოგიური ცენტრი 240 ადგილზე, ავტორები: **მ. ლაითაძე**, **მ. შაპავა**, **გ. ჭიაურელი**, **ა. შახტაძე**, **ვ. მქელაძე**. ამ პროექტს მიენიჭა არქიტექტურის საერთაშორისო ბიენალეს დიპლომი ნოვატორული პროექტის საუკეთესოდ განხორციელებისათვის 1987 წელს. ანალოგიური დიპლომით და მედლით აღინიშნა სახელმწიფო ბანკის შენობა ქალაქ გუგრაში.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია **მ. ლაითაძის** აქტიური შემოქმედებითი მოღვაწეობა, რომელიც გამოიხატა შემდეგ პროექტებში: სიხლის საოცარ ელფერს ატარებს ფართო ეკრანიანი კინოთეატრის პროექტი 600 ადგილზე, 1980 წელს. საპროექტო ნინადადება რინის გზატკეცილზე, ცისფერი ტბის ტერიტორიის მოწყობის ესკიზური პროექტი, საკონსტრუქტო კომპლექსი 1900 ადგილზე ქალაქ გუგრაში, ჟურნალისტების სახლის ესკიზური პროექტი ბიჭვინთაში, ჟურნალისტების სახლის გასართობი ცენტრი, მშენებანის პროექტი ქალაქ გუგრაში, ჟურნალისტთა სახლი 240 ადგილზე ბიჭვინთაში, კულტურის სახლი 325 ადგილზე სოფელ კოლხიდაში, მხატვართა შემოქმედებითი სახლი ბიჭვინთაში, ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლები ბიჭვინთაში, გუგრაში. თითქმის სამ ათეულ წელიწადზე მეტია, რაც მათამკვლევმა საომარმა მოქმედებებმა აფხაზეთი საქართველოს დააშორა. ამ დროის განმავლობაში დადასტურდა, რომ აფხაზეთის თანამედროვე არქიტექტურა განვითარებას არ განიცდის და ეს კანონზომიერია, რადგან აფხაზეთი საქართველოს ისტორიული ნაწილია.

აფხაზეთი ცხოვრების ტრადიციები გადაჯაჭვულია მკვლევების, სპანების, იმერლების, გურულების, აჭარლების, ცხოვრების ტრადიციებთან, აქედან გამომდინარე ამ ხალხების არქიტექტურას ერთი საერთო ფასეობა აქვთ და მისი აღფასების და შეფასების განვითარების პირობა ისევე ერთად ცხოვრებას ეფუძნება. დიდი იმპერიების გამოცდილი, მხატვრული მეთოდი – დავაში და იბატონე, ქართული და აფხაზი ხალხების უძველესი ისტორიიდან ნამოსულ ქვეყნის ურთიერთობას ვერ გააყვამდნენ, როგორც იმჟამინე – სანთელ-საქვეყნო თავის გზას არასდროს დაჰკარგავს.

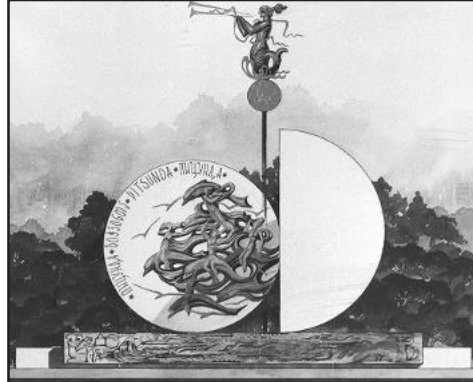
თამაზ ღობრაშვილი, არქიტექტორი

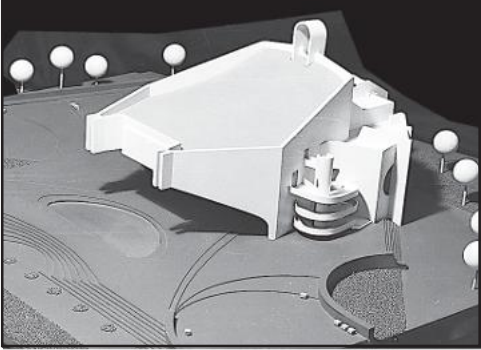
1985 წ. კლიმატო-ბალნეოლოგიური ცენტრი 240 ადგილზე. ავტორები: ნ. შიპაშაძე, ა. ბახტაძე, ვ. შიპაშაძე, ნ. მაჩაიძე, მ. ლაითაძე. ცენტრის სამედიცინო პლინის ავტორები: ვ. შიპაშაძე, მ. ლაითაძე.

1988 წ. მხატვართა შემოქმედებითი სახლი 250 ადგილზე. ავტორი: მ. ლაითაძე.

1985 წ. საკულტურული კომპლექსი ბიჭვინთის მხატვრული ავტორი: ნ. ლაითაძე.

1980 წ. ფართოეკრანიანი კინოთეატრი 600 ადგილზე. ავტორები: ვ. შიპაშაძე, თ. ნახუცრიშვილი, მ. ლაითაძე.

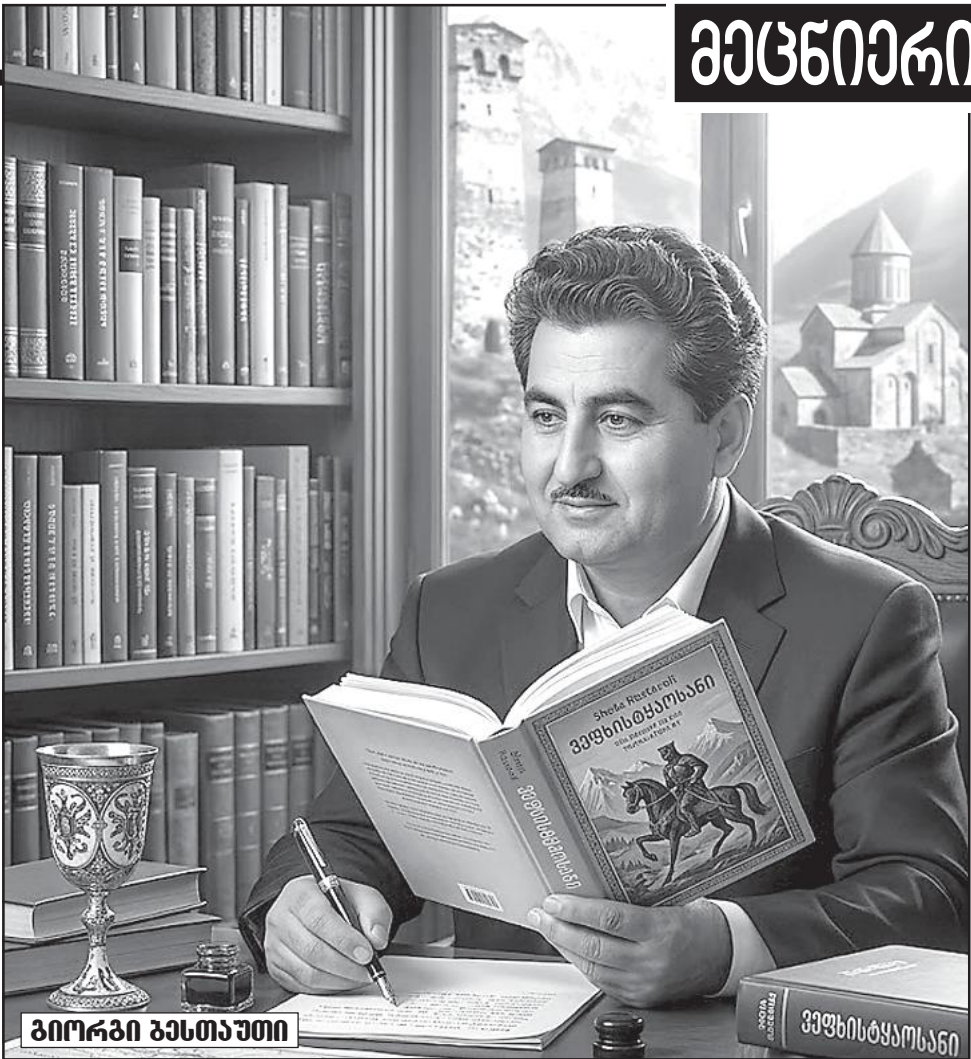
3. ხეთაგუროვის გარდაცვალებამ დიდად დააწუხა მთელი პავსიის ხალხი. მის ცხედარს, მოგვლილ ხალხს გარდა, დიდი გულისტკივილით გამოთხოვნი ქართველი, რუსი, სომეხი და სხვა მოქმედი წარმომადგენლები. განსაკუთრებით გულისტკივილით შთაბრუნებული სიტყვა წარმოთქვა კოსტა ხეთაგუროვის საფლავზე გამოჩენილმა ქართველმა პედაგოგმა ლ. გომეზამ: „სამუდამოდ შეწყდა სიმართლის, თანასწორობისა და თავისუფლების მოსიძულესი ხმა. ძვირფასი პავსიის ცისპილნება გაუჩინარდა ერთი შუაგული ვანსპულაში, რომელიც თავის ნათელ სიბრწყინვეს აფრქვამდა მოგვლილ მხარის ყველა ტყვესა და სახლს... შენი ხსენება არასოდეს ნაიშლება შენი ხალხისა და შენი ნათესავი და ახლოგული ქართველების გულში, რომელიც ყოველთვის ხელაყვანა შენით ნათელი აზრებისა და იდეების თავდადებულ მოციქულს.

დასასრულს უნდა აღინიშნოს, რომ კოსტა ხეთაგუროვის შემოქმედებას დიდი ყურადღებით ეკიდებოდა ქართველი საზოგადოება ილია ჭავჭავაძის მეთაურობით, რასაც საარქივო მასალებიც მეტყველებს. საგულისხმოა, რომ კოსტა ხეთაგუროვმა ლექსთა კრების „ირონ ფანდურის“ („ოსური ქნარი“) გამოცემით „მტკიცე საფუძველი ჩაუყარა და გზა დაულოცა ფართო ისტორიულ სარბიელზე ოსურ ენასა და ლიტერატურას“. პოეტის კრებულს პირველად გამოეხმაურა ილია ჭავჭავაძის „ივერია“ (N136, 1899), სადაც ვრცელი წერილი მოათავსა ქართული კულტურის ცნობილმა მეცნიერებმა ალ. ხახანაშვილმა. მან საზოგადოებას გააცნო პოეტის მაღალი მოქალაქეობრივი მრწამსი და ამ კრებულის დიდი მნიშვნელობა ოსური კულტურის, მისი ენისა და ლიტერატურის განვითარებისათვის.

ოსი ხალხის ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა თბილისმა, რომელიც რუსეთის მიერ საქართველოს მიერთების შემდეგ გახდა მთელი კავკასიის ადმინისტრაციული, ეკონომიკური და კულტურული ცენტრი. ოსი გამოჩენილი მოღვაწეების მთელმა პოლადამ თბილისის სასულიერო სასწავლებელში მიიღო იმ დროისათვის სოლიდური განათლება. მათ შორის იყვნენ: ი. იაღლუზიძე, ა. კოლივი, ვ. ცორავეი, მამიტოვი, ა. გატევი, მ. გატევი, ს. ჯიოვი, გ. სანაკოვი, ჰ. ჯუგავეი, მ. სუხივი, გ. ჩოჩიშვილი და მრავალი სხვ. თბილისის სასულიერო სემინარიის კურსდამთავრებულებმა დიდი საგანმანათლებლო მუშაობა გააჩაღეს და მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს ოსი ხალხის კულტურულ ცხოვრებაში, ქართველი და ოსი ხალხების დაახლოებაში. მაგალითად, ზურაბ ჯიოვი სისტემატურად აქვეყნებდა სტატიებს თბილისში ოსი ხალხის ცხოვრების შესახებ. მას ყოველწლიურად მიეძღვნა მთელი წელიწადი, სადაც გაერთიანებული საზოგადოება და ოსი ქალბატონი. ზ. ჯიოვის ათობით შთამომავალი მუშაობდა თბილისში, მოსკოვში, ლენინგრადში, ორჯონიკიძეში, სტალინბერგში პროფესორებად, მეცნიერ-მუშაკებად, ინჟინრებად. ვასილ ცორავემა მუშაობა დაიწყო ვლადიკავკაზის სასულიერო სასწავლებელში, ხოლო შემდეგ მუშაობდა თბილისის სასულიერო სემინარიაში. მასთან ერთად ამ სასწავლო დაწესებულებებში ოსური ენის მასწავლებლად მუშაობდა ცნობილი ქართველი მწერალი დანიელ ჭონქაძე, რომელთანაც ვ. ცორავეს დიდი მეგობრობა აკავშირებდა. მათ ერთად შეაგროვეს ოსური ზეპირსიტყვიერების ნიმუშები.

ძველი თაობის ინტელიგენციის წარმომადგენლებს, რომლებმაც განათლება თბილისში მიიღეს, ეკუთვნის ცნობილი ოსი პედაგოგი და საზოგადო მოღვაწე პეტრე თედევი. იგი იყო გასული საუკუნის დასაწყისში თბილისში მოქმედი კულტურულ-საგანმანათლებლო საზოგადოება „რუს“-ის (სინათლე) დაარსების მთავარი ორგანიზატორი და თბილისში პირველი ოსური გაზეთი „ნოვ ცარდ“-ის („ახალი ცხოვრება“) რედაქტორი.

ოსი ინტელიგენციის წარმომადგენლები, ოსი მოღვაწეები ქართული კულტურის დიდი დამფასებლები და მოამბეები იყვნენ. მე-19 საუკუნიდან დაწყებული ისინი ქართულ წიგნებს, ქართველი მწერლების ნაწარმოებებს თარგმნიდნენ ოსურ ენაზე, უშუალოდ მონაწილეობდნენ საქართველოს კულტურულ ცხოვრებაში. კერძოდ, აღიხან არდასენოვმა საქართ-

ფანჯარა მივხედოთ, კოვბის ფანჯარა, აფხაზებო და ოსებო! ქართველი, აფხაზი და ოსი ხალხების თანაცხოვრების ისტორიიდან

ველოში თავისი მუშაობის პერიოდში დაწერა ცნობილი ნარკვევი „სვანეთი და ლეჩხუმი“, რომელიც გამოქვეყნდა 1890 წელს თბილისის გაზეთი „ნოვოე ოზობრენიის“ ექვს ნომერში.

გასულ საუკუნეში შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“ ოსურ ენაზე თარგმნა შესანიშნავმა მწერალმა და პიროვნებამ გიორგი ბესთაუთმა. მან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი დაამთავრა ქართულ ენაზე. იგი ქართველი ხალხის, მისი ისტორიის დიდი დამფასებელი და მოჭირანხელე იყო. მისი სტუდენტობის მეგობარი ზურაბ ლომიძე (ერთმანეთი 1952 წელს უნივერსიტეტში გაიცნეს) იგონებს მის სიტყვებს: „კიდევ კარგი ეს ორი ხალხი ისტორიამ ერთმანეთს შეახვედრაო. არ მეგულებოდა ორი სხვადასხვა ერი ასე ახლოს ყოფილიყო ერთმანეთთან, ასე გაღაბმული ბედით, წარსულით თუ აწმყოთით.“

გიორგი ბესთაუთი უნივერსიტეტში სწავლის პერიოდში ლექსებს მხოლოდ ქართულად წერდა. მეხუთე კურსიდან დაიწყო ოსურად წერა. მან ქართულად აამუშავებდა კოსტა ხეთაგუროვი, ხოლო ოსურად – შოთა რუსთაველი, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი. იგი იყო ხიდი ორ ლიტერატურას შორის. მან ისე კარგად იცოდა ოსური და ქართული ენები, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ შესანიშნავი თარგმანი დაუტოვა შთამომავლობას.

* * *
ქართველთა და ოსების შორის 1988 წლიდან დაიწყო ვითარების დაძაბვა. განსაკუთრებით სიტუაცია დაიძაბა მას შემდეგ, რაც 1990 წლის 20 სექტემბერს ავტონომიური ოლქის სახალხო დეპუტატთა საგზო სესიამ მიიღო ანტიკონსტიტუციური დეკლარაცია „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის“ „სამხრეთ ოსეთის საგზოთა დამოკრძალებულ რეჟიმში“ გარდაქმნის შესახებ. საოლქო საგზო ეს უპაწმინდო გადაწყვეტილება კვლავ დაადასტურა იმავე წლის 16 ოქტომბერს. ამ გადაწყვეტილებას მოჰყვა დიდი აღფრთოვანება და

აღელვება არა მარტო ქართველ ხალხში, არამედ საქართველოში მცხოვრებ ოსებსა და ოს ინტელიგენციაში. სანამდე ამ საკითხს განვიხილავდეთ საჭიროა ითქვას შემდეგი:

საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის პერიოდში და ამ საუკუნარი მიზნის განხორციელების შემდეგაც, უპირველესი საზრუნავი იყო საქართველოში მცხოვრები ხალხების შეკავშირება, მათი დარწმუნება იმაში, რომ ისინი დამოუკიდებელი საქართველოს სრულფასოვანი მოქალაქეები იქნებოდნენ, მათზე ისევე იზრუნებდა სახელმწიფო, როგორც ქართველებზე. უპირველეს ყოვლისა, საჭირო იყო ქართველების მხრიდან მეტი სითბოსა და სიყვარულის გამოჩენა, თავის შეკავება. ეს კი ვერ მოხერხდა. საუბედუროდ, ორივე მხრიდან მომრავლდნენ ცრუპატრიოტები, ახლომხედველი პოლიტიკოსები, მედროვეები, იდეოლოგიით სპეკულანტები, ხალხის განწყობილებებით მანიპულირების ოსტატები, რომელთაგან მეტს თავის გამოჩენის სურვილი აწვალდა, მეტს ხელის მოთხოვნასაც ცდილობდა და მეტადი წყალში თევზის დაჭერას აპირებდა. ასეთი სიტუაცია განსაკუთრებით საშიში იყო მომრავლებული ოსი სეპარატისტებისა და მათი დამკვეთი უცხო ქვეყნების რეაქციული ძალების არსებობის პირობებში.

მომრავლდა მიტინგებზე ემოციებს აყალიბებდა წამოსროლილი მოუზონები სიტყვები. ხშირად შემთხვევითი ადამიანები იკავებდნენ ტრიბუნას და ისინი გვმოძღვრებდნენ „ქუჩაში აკრეფილი სწავლა-განათლებით“. ცხადად იგრძნობოდა, რომ ყოველივე ეს სიკეთეს არ მოიტანდა. ამასთან აუცილებელია ითქვას სიმართლე იმის შესახებაც, რომ ოსი სეპარატისტები ყოველგვარ სიყალბეს ახმთანებდნენ და საქმე იქამდეც კი მივიდა, რომ წინასწარ განზრახულად დაიწყეს საქართველოს ისტორიის არნახული გაყალბება, ხელახლა გადანერა. ისე გამოდიოდა, რომ თითქოს როგორც დასავლეთი, ისე აღმოსავლეთი საქართველოში ქართველს არასოდეს უცხოვრია. იმეჭებოდა წიგნები, სადაც დასავლეთი საქართველო აფხა-

ზების იყო, ხოლო აღმოსავლეთი საქართველოში – იბერიაში ჯერ კიდევ ჩვენს წელთაღრიცხვამდე ოსები ბატონობდნენ. მოკლედ ქართველებს საკუთრებაში მხოლოდ მდინარე მტკვარი და რიონი დაუტოვეს. რა თქმა უნდა, ოსი სეპარატისტები ვერც ამას გაზედავდნენ და, მით უმეტეს, ვერც საქართველოს ტერიტორიაზე სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის გამოცხადებას, რომ მათ უცხო ძალების აქტიური მხარდაჭერა არ ჰქონოდათ. ამრიგად, პროგრამა წინასწარ იყო შედგენილი, რათა ხალხის არნახელი გაღიზიანება და დაპირისპირება გამოენვიოთ და ამით თავიანთი დაფარული მიზნები განეხორციელებინათ. მაგალითად, ახლახან, 2009 წელს მოსკოვში გამოცემულ წიგნში ვინმე ა. შიროკორადი აცხადებს: „წერილობითი წყაროებში ქართველი ტომების წარმოშობის შესახებ არაფერი წერია, მაგრამ მევერი ისტორიკოსი ვარაუდობს, რომ ისინი ამიერკავკასიაში გადმოსახლდნენ მცირე აზიიდან ჩვენი წელთაღრიცხვის VIII საუკუნის შუა ხანებში“. ამ აზრის მხარეა პასუხის გაცემა უაზროდ მიგვაჩნია. რადან ეს იგივეა, რომ ვთქვათ, ბერძნები, იტალიელები, ფრანგები, პოლონელები და სხვა ეროვნული ხალხები ევროპაში გადმოსახლდნენ მცირე აზიიდან ჩვენი წელთაღრიცხვის VIII საუკუნის შუა ხანებში. თუმცა იმას მაინც აღვნიშნავთ, რომ საკითხავი, ავტორი რატომ არ გვიმხელს ამ მევერი ისტორიკოსიდან ერთს ვინაობას მაინც, ან, მართლაც, ამ საკითხზე არსებულ უამრავ საისტორიო წერილობით და ნივთიერ წყაროს რატომ კითხულობს უკუღმა?

ახლა იმის შესახებაც უნდა ითქვას, რომ ეროვნული გრძნობა მეტად ფაქტობა, მას დიდი სიფრთხილით უნდა მოვეუწყრაო, რადგან იგი ადვილად ღიზინდება. მსოფლიო სახელის მქონე ოსი მეცნიერი, საქართველოს დიდი მეგობარი ვასილ აბაიძე ჯერ კიდევ 1989 წელს აღნიშნავდა: „რუსეთის იმპერიის დემონტაჟი გარდაუვალია თუ საქართველო ამ იმპერიას გამოეყოფა, და დამოუკიდებლობას მოიპოვებს, ეს ყველა კი არა, კარგი იქნება, როგორც ქართველებისათვის, ასევე რესპუბლიკაში მცხოვრები სხვა ხალხებისათვის. მთავარია, ეს ხალხები კი არ გაითხოვონ, მტრულად კი არ განეწყონ ერთმანეთის მიმართ, პირიქით, უნდა შეკავშირდნენ და ერთ მთლიანობაში გაერთიანდნენ... რესპუბლიკამ უნდა იზრუნოს მის შემადგენლობაში მყოფ ხალხებზე“. რა თქმა უნდა, ამ აზრის მატარებელი ქართველი და ოსი ინტელიგენციის მევერი წარმომადგენელი იყო, მაგრამ, სამწუხაროდ მიზეზთა გამო (რომელთა შესახებ ქვემოთ გვექნება საუბარი) მოვლენები სულ სხვა მხრივ განვითარდა.

ოსი ინტელიგენცია ყოფილ ავტონომიურ ოლქში მცხოვრებ თანამემამულეებს, რომელთა საკმაო ნაწილი უკვე ოსი სეპარატისტების იდეოლოგიური წნეხის ქვეშ იმყოფებოდნენ, ეხვეწებოდნენ, შეიძლება ითქვას ევედრებოდნენ, გონს მოსულიყვნენ და „წემას წარღვნიდნენ გადააქცევდნენ“. ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი ოლდა თედევა წერდა: **ჩემი აზრით, ჩრდილო ოსეთიდან სამაჩაბლოში ჩამოსულ ოსებს ხიზანი სიტყვა ესადაგება, რადგან ისინი გაჭირვების დროს საქართველოში შეიხიზნა, მიწებიც უბოძა და უთხრა: „იცხოვრეთ, იმრომეთ და გამრავლდით“.**

იმრავლა ჩემმა ხალხმა, აღარ დაეცა სამაჩაბლოში და ავერ, სულ ცოტა ხნის წინ – გასული საუკუნის მეორე ნახევრიდან მთელმა ქართველმა და კახეთმა გულღიად გაუღო კარები ოსებს და საუკეთესო მიწებზე კომპაქტურადაც დაასახლა. აი, იქ მაცხოვრებელ ოსებს რაღა ვუნდოთ?

დღევანდელ დღეს სამაჩაბლოში ჩამოსულ ოსებს და შემდეგში იქიდან ქარლ-კახეთში გადმოსულ ოსებსაც მე ისევ ხიზანს ვუნდოვდი, ოღონდ იმ გაგებით კი არა, როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, არამედ იმ გაგებით, რომელიც აქვს სიტყვა „ხიზანს“ ხეცურულსა, მთიურულსა და მოხვერი დიალექტებში: ხიზანი აქ ნიშნავს „ოჯახი, ოჯახის წევრები“. დიხს, ჩვენ საქართველოში, ამ დიდმა ოჯახმა, ჯერ შეგვიხიზნა, შემდეგ ოჯახის წევრებადაც გვაქცია და უფრო მეტადაც მოგვეფერა, ვიდრე საკუთარ შვილებს – ქართველებს.

ანზორ თოთაძე, პროფესორი. (გაბრძელება იქნება)

გაბრძელება, დასაწყისი იხილეთ: „სრ“ №113-114, 115-116, 117-118, 119-120

საქსიალური ოპერაციის ფაზა დასრულდა — ომი ღაიწყო!!!

რუსეთის პრეზიდენტი აცხადებს, რომ უკრაინაში კონფლიქტის მოგვარების შენსი არსებობს. საინტერესოა, მართლაც არსებობს თუ არა ასეთი შენსი, მაგრამ პლაზმური პუბლიკი აცხადებს, რომ არსებობს. ამასთან, პუბლიკა აღნიშნავს, რომ სწორედ რუსეთმა და უკრაინამ უნდა მიადგინონ შეთანხმებას ერთმანეთთან, სხვა ქვეყნებს კი მხოლოდ მხარდაჭერა და დახმარება შეუძლიათ. ომის დაწყებამდე მართლაც წელს, პუბლიკა პირველად თქვა, რომ ომის დასრულების შენსი არის, მაგრამ ამის პარალელურად, რუსეთი დაუდგენდა უკვე უბანს კიევის. შეიძლება ითქვას, რომ „საქსიალური ოპერაციის“ ფაზა დასრულდა და ღაიწყო ომი.

რუსეთის ელჩის წარმომადგენელმა და ანალიტიკოსმა შეფასებით, ვლადიმერ პუტინი უკრაინის საპარლამენტო დეპუტატის მიმართ მდგომარეობით სარგებლობს და დაგეგმილ პაპიანის ამგვარად — მის სწავლა, რომ ამ გზით კიევს, შესაძლოა, ამ გამოთვლიდან კი, მთავარ ტერიტორიულ დამოკიდებულებას აიძულებს.

აშშ-ის ცენტრალური სადაზვერვო სააგენტოს (CIA) დირექტორის პრეზიდენტის მოსკოვში იშვიათი და მოულოდნელი ვიზიტიდან გასულ 10 დღეში, რუსულმა ძალებმა სარაკეტო და რეაქტიული დრონთა იერიშები გააძლიერეს. სამხრეთის სამოქალაქო ინფრასტრუქტურა, მათ შორის ენერგოსისტემა, წყალმომარაგება, სუპერმარკეტები და სურსათის საწყობები წარმოადგენდა.

ამასთან, ცნობილი გახდა, რომ აშშ-ის წარმომადგენლები — სტივ უიტიკოვი და პატრიკ კუშნერი ამ დღეებში ჩიხში შესული სამხედრო მოლაპარაკებების განახლების მცდელობის ფარგლებში, მოსკოვსა და კიევში ვიზიტს გეგმავენ. ისინი 5-6 სექტემბერს ჯერ მოსკოვს, შემდეგ კი კიევს ეწევიან.

უკრაინის პრეზიდენტის პოლიტიკური გეგმის განხილვისას, აშშ-ის პრეზიდენტ დონალდ ტრამპის სპეციალური წარმომადგენლების მოსკოვსა და კიევში ვიზიტების დროს, უკრაინა რუსეთის საპარლამენტო სივრცის ნორმალურ ფუნქციონირებას უზრუნველყოფს. მისი თქმით, შეხვედრა შედგა უკრაინის დიპლომატიურ გუნდთან, კერძოდ, მათთან, ვინც ამერიკულ მხარესთან მუშაობს.

სწავლე, როგორც ამერიკული მხარის წინა დიპლომატიური ვიზიტების დროს, ჩვენ უზრუნველყოფით რუსეთის საპარლამენტო სივრცის ნორმალურ ფუნქციონირებას, რათა მომლაპარაკებლები უსაფრთხოდ ჩამოვიდნენ. ჩვენ მათზე ვფელავთ და არა რუსეთზე.

ჩვენი მხრიდან საპარლამენტო დარტყმები არ იქნება და რუსეთმა ეს უნდა გაიგოს იმით, რომ მისი მხრიდან საპარლამენტო დარტყმები არ განხორციელდეს იმ პერიოდში, რაც საჭიროა ამ მოლაპარაკებების გასამართად და ამერიკული მხარის ვიზიტთან დაკავშირებული ლოკისტიკური საკითხების მოსაგვარებლად — აღნიშნა პოლიტიკური გეგმის მმართველი.

ამასობაში კი, რუსულმა დრონმა უკრაინის უსაფრთხოების სამსახურის ცენტრალურ მტკბინაზე იერიში მიიტანა. დარტყმის დროს, გენერალი კამინეტსი არ იმყოფებოდა. უკრაინის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ანდრეი სიშკამ ამ დარტყმას წესდამცემის სერიოზული ეტაპი უწოდა და მოუწოდებს საერთაშორისო პარტნიორებს, პუტინის რეჟიმზე გეგნოლა გააძლიერონ. მისი თქმით, მოსკოვმა ეს დარტყმა მშვიდობისკენ ახალი მცდელობის დროს განახორციელა, რითაც გამოავლინა, რომ დიპლომატიას უარყოფს.

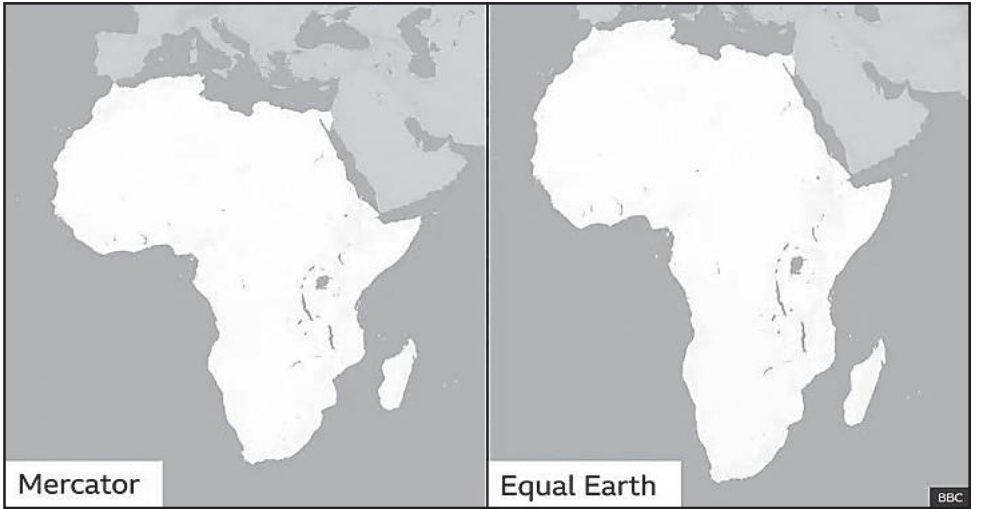
სხლომდებარე ტერიტორიაზე მდებარე იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლი — წმინდა სოფლის ტაძარი — ასევე რისკის ქვეშ აღმოჩნდა. მოგუწოდებთ საერთაშორისო პარტნიორებს, ერთმნიშვნელოვნად დაგმონ ეს ქმედებები და პუტინის რეჟიმზე გეგნოლა გააძლიერონ. ასევე, მოგუწოდებთ იუნესკოს, გადამწყვეტი რეაგირება მოახდინოს და გააძლიეროს ძალისხმევა უკრაინის კულტურული მემკვიდრეობის დასაცავად, რომელიც საფრთხის ქვეშაა — აცხადებს ანდრეი სიშკა.

უკრაინის თავდაცვის ყოფილი მინისტრის მიხაილ ფედოროვის განცხადებით, ახლა გარდამტეხი მომენტი, რომელიც განსაზღვრავს უკრაინის მომავალ ტრაექტორიას, თუმცა, როგორც ჩანს, მისი თქმით, უკრაინა თანდათან, ნელ-ნელა მარცხდება. ფედოროვის განცხადებით, უკრაინა ნელ-ნელა აგებს რუსეთთან ომს და კიევს რამდენიმე თვე აქვს იმისთვის, რომ მიიღოს მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები, რომლებიც საჭიროა ვითარების თავის სასარგებლოდ შესაცვლელად.

უკრაინის არ აქვს საერთო ხედვა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა მოიგოს ომი და მას ინიციატივის დანერგვის უუნარობა აფერხებს. ქვეყანას ასევე აფერხებს ფესვგადგმული კორუფცია და სამთავრობო ინსტიტუტებში პოლიტიკური დამოუკიდებლობის არარსებობა. ვფიქრობ, რომ ახლა გარდამტეხი მომენტი, რომელიც განსაზღვრავს ჩვენს მომავალ ტრაექტორიას, თუმცა, როგორც ჩანს, ჩვენ თანდათან, ნელ-ნელა ვმარცხდებით. უკრაინას კვლავ აქვს ყველა შესანიშნავი გამარჯვებისთვის, მაგრამ სასწრაფოდ სჭირდება ომის დასრულების გეგმა — განაცხადა მიხაილ ფედოროვმა.

უკრაინის არ აქვს საერთო ხედვა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა მოიგოს ომი და მას ინიციატივის დანერგვის უუნარობა აფერხებს. ქვეყანას ასევე აფერხებს ფესვგადგმული კორუფცია და სამთავრობო ინსტიტუტებში პოლიტიკური დამოუკიდებლობის არარსებობა. ვფიქრობ, რომ ახლა გარდამტეხი მომენტი, რომელიც განსაზღვრავს ჩვენს მომავალ ტრაექტორიას, თუმცა, როგორც ჩანს, ჩვენ თანდათან, ნელ-ნელა ვმარცხდებით. უკრაინას კვლავ აქვს ყველა შესანიშნავი გამარჯვებისთვის, მაგრამ სასწრაფოდ სჭირდება ომის დასრულების გეგმა — განაცხადა მიხაილ ფედოროვმა.

თამთა ქარჩავა

გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ მსოფლიო რუკის ახალ პროექტს დაუჭირა მხარი!

გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ მსოფლიო რუკის ახალ პროექტს დაუჭირა მხარი, რის შედეგადაც რუკაზე ქვეყნების და კონტინენტების ზომები უფრო რეალურად იქნება ასახული, — ინფორმაციას ამის შესახებ მიმისიი აცხადებს.

მედიის ცნობით, ერთ-ერთი ძირითადი ცვლილება აფრიკის კონტინენტს შეეხება, რომელიც ამჟამად არსებულ რუკებზე გაცილებით უფრო პატარაა, ვიდრე ის რეალურად არის სხვა კონტინენტებთან შედარებით.

ტოგოს მიერ ინიცირებულ და აფრიკის კავშირის (AU) წევრების მიერ მხარდაჭერილ რუკის გასწორების ინიციატივის მხარი გაეროს 164 წევრმა ქვეყანამ დაუჭირა. აშშ ერთადერთი ქვეყანა იყო, რომელმაც მას მხარი არ დაუჭირა, ექვსმა ქვეყანამ (ესტონეთი, საქართველო, ლიეტუვა, მოლდოვა, სერბეთი და უკრაინა) თავი შეიკავა.

მიმისიის ცნობით, მერკატორის რუკა, რომელიც მე-16 საუკუნიდან გამოიყენება,

სხირად არის კრიტიკის საგანი, რადგან ის აფრიკის კონტინენტს და კუნძულ გრენლანდიას დაახლოებით მსგავსი ზომით აჩვენებს, მიუხედავად იმისა, რომ რეალურად აფრიკა გრენლანდიაზე 14-ჯერ დიდია. ამასთან, მერკატორის რუკის მიხედვით, ეკვატორიდან დაშორებული ქვეყნები უფრო დიდები ჩანან, ვიდრე ეკვატორთან ახლოს მდებარეები.

პროექტისთან დაკავშირებით გაეროში აშშ-ს წარმომადგენელმა იარინა ფერენსე-ვიჩმა განაცხადა, რომ რეზოლუცია გაეროს გენერალური ასამბლეის მუშაობასა და მიზანს დასცინის.

დაერთაშორისო მშვიდობის, კეთილდღეობის ან კარგი ურთიერთობების რეალურ პრობლემებზე ფოკუსირების ნაცვლად, ეს ორგანო განიხილავს მე-16 საუკუნის რუკების პროექტებს და მათ როლს რეპარაციებისა და კოგნიტური სამართლიანობის ხელშეწყობაში — განაცხადა ფერენსე-ვიჩმა.

მსოფლიო „ექსტრემალური ამინდის საფრთხის ზონაში“ შევიდა!

გაეროს მსოფლიო მეტეოროლოგიურმა ორგანიზაციამ (WMO) ვლ-6060-ის შესახებ უახლესი მონაცემები გამოაქვეყნა, რომლებიც აჩვენებს, რომ ის შესაძლოა გოლო 70 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში ყველაზე ძლიერი იყოს და სულ მცირე 2027 წლის თებერვლამდე გაგრძელდეს.

მსოფლიო ქსტრემალური ამინდის საფრთხის ზონაში შევიდა, რადგან ელ-ნინიოს ზეგავლენის განცდა გლობალურად უკვე იწყება — აღნიშნა გაეროს გენერალურმა მდივანმა პეტრონიუ გუტერეშმა.

ელ-ნინიო ცვლის ამინდის კანონზომიერებებს მთელ მსოფლიოში — ზოგ რეგიონში გვალვას იწვევს, მაშინ როდესაც სხვაგან ძლიერი ტიფუნებსა და წყალდიდობებს განაპირობებს. სინოპტიკოსები ასევე აცხადებენ, რომ ელ-ნინიო ზოგიერთ ადგილას ტემპერატურას გაზრდის, რაც ადამიანის საქმიანობით გამოწვეული კლიმატის გლობალური ცვლილებით განპირობებულ სიხსნს დაემატება.

ქლონინიო ჩვენს თვალწინ გიგანტურ მასშტაბებს იღებს. მეცნიერება ეჭვის ადგილს არ ტოვებს: პლანეტა შედის უცნობ წყლებში, და

ეს წყლები სულ უფრო თბება — განაცხადა გუტერეშმა.

ელ-ნინიო ბუნებრივი ამინდის ფენომენია, რომელიც წყნარ ოკეანეში ვითარდება და ქარების კანონზომიერების ცვლილებასთან არის დაკავშირებული. ეს პროცესი თბილ წყალს აღმოსავლეთისკენ გაერცვლების საშუალებას აძლევს და ატმოსფეროში სითბოს გამოყოფს. წყნარი ოკეანის ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ტროპიკულ ნაწილში ზღვის ტემპერატურა ბოლო თვეებში მკვეთრად გაიზარდა, რაც ელ-ნინიოს გაძლიერების აშკარა ნიშანია.

წყნარი ოკეანის მონიტორინგის მთავარ რეგიონში ზედაპირის ტემპერატურა ბოლო კვირებში საშუალო მაჩვენებელს 2°C-ზე მეტით აღემატებოდა, რაც მიუთითებს, რომ ის ძალიან ძლიერ მოვლენად გამოცხადების გზაზეა. თუმცა, მოსალოდნელია, რომ ის ამ ნიშნულსაც კი გადააჭარბებს. პროგნოზების მიხედვით, ზღვის ზედაპირის ყოველთვიურმა ტემპერატურამ შესაძლოა საშუალო მაჩვენებელზე თითქმის 4°C-ით აიწიოს.

პრაიმაიმი

თუმცა ერთი მაგალითი უნდა გავიხსენოთ სხვა-თა ისტორიიდან, საინტერესოა ძალიან:

მაქსიმ გორკის აქვს შესანიშნავი მოთხრობა „მოლაღატის დედა...“ ერთი რომაელი, ლევიონის მეფის, მტრის მხარეზე გადავიდა და დიდი საფრთხე შეუქმნა მშობლიურ ქალაქს. რომაელები საგონებელში ჩაყარდნენ: მოლაღატემა ხომ თანამემამულეთა ყველა საიდუმლოება იცოდა, მოლაღატის დედას ის ერთი შვილი ჰყავდა და გადაწყვიტა შეეჩერებინა თავისი ქალაქის წინააღმდეგ ამხედრებული შვილი. მწელ ღამეში, შავით შემოსილი დედა მტრის ბანაკში შევიდა. მცველებმა იგი ჯარის საარდლის კარავში შეიყვანეს... რას ერჩი შენს მშობლიურ ქალაქს, შვილო, სიკეთის მეტი რა გაუკეთებია მას შენთვისო, – გულდათუთელმა დედამ, რომლის თავი კალთაში ედო და გულმკერდზე ეფერებოდა პირმშოს. ქალაქს არაფერი დაუშავებია, დედა, მე სახელის მოხვეჭა მინდა, იმეტომ წამოვედი რომზე! განა კეთილი საქმის კეთებით ვერ მოხვეჭდი სახელს? – უთხრა დედამ. არა, დედა, რომის ამშვენებელის სახელები არავის ახსოვს, მაგრამ ვინც რომს ანგრევდა, მათი სახელები ყველას პირზე აკერია! – ამაყალ უპასუხა შვილმა.

მისაც დედის პასუხი აინტერესებს, თვითონ ნაიპოთხოს გორკის ეს მოთხრობა. მე კი იმას ვიტყვი

დიდი ქართველის ილია მართლის საგონებარძოვ სარბიელზე გამოცხადდა მისი პირველი პუბლიცისტური წერილის გამოქვეყნებით ლაიფში, რომელიც თავად რეპარაციის სპანდლური პუბლიკაციის საპასუხო ლაიფიერა. რა თქმა ამისთანა თავაღმა რეპარაციამ (რეპარაციული – მ.წ.), რამაც ასე ალაშქრთა ახალგაზრდა ილია ჭაჭაძე! რა ღა, საქართველოში პატრიოტიზმის გაბალითი არ ყოფილა, – კატეგორიულად განაცხადა მან. საქართველოში პატრიოტიზმის გაბალითების მეტი რა იყო, რაც, ალბათ, თავაღმა რეპარაციამ იმერეთში, მაგრამ პირის პრტი არსებითი ნაკლებით გულბანდო კანის სასოწარკვეთილი ამოკახილი იყო მისი ნათქვამი. ახალგაზრდა ილია ჭაჭაძე, რა თქმა უნდა, მართალი იყო, რომ მასზე უფროსი ასაკის მამულიშვილი გაიქცა ამ ურავისათვის.

გავიდა წლები და ეროვნული ერთიანობისთვის, ერთიანი საქართველოს იდეის სასიცოცხლო მნიშვნელობის შეგნების დამკვიდრებისათვის გრძელად დიდუღა ერის გაგა დაწერა ისტორიული დიაგნოზი ლექსად, შთამომავლობის გასაგონად და შესაგონებლად – „გედნიერი ერია ამ ლექსში დიდმა ილიამ ქართველების ისეთი დახასიათება მოგვცა, რომლის მსგავსი არაფერი უთქვამს თავად რეპარაციის. ილიას გარდაცვალებით (არა, გვლელობით) გამოწვეული ვარაუდი, ერთი გაგანადგურებელი ფრაზით გაერთიანდა მერე დიდმა ქართველმა აკაკი წერეთელმა – „ფრთხის ღირსი ხარ, შენ საქართველოში ეს თქვა იმან, რომელსაც დაწერილი ჰქონდა ეს ღვთაებრივი სტრიქონები – „ჩვენი ხატია საგონებლო – ასეც იყო სინამდვილეში.

ერთიანი ეთნოფსიქიკა და სეპარატიზმი საქართველოში

ქართული პატრიოტიზმის პარადოქსები

რა მოხდა, ორი უდიდესი ეროვნული მოღვაწე, უმაღლესი პატრიოტი რატომ უსვამს ასეთ საშიშელ დიაგნოზს მათთვის ყველაფერზე ძვირფასს – სამშობლოს?

ამის მიზეზი, ერთი შეხედვით, პარადოქსულია: ქართველები მართლაც ნიჭიერებით ერთ-ერთი გამორჩეული ერია მსოფლიოში. ასე რომ არ იყო, რუსთაველი, დავით აღმაშენებელი, დავით გურამიშვილი, ილია ჭავჭავაძე, ვაჟა ფშაველა და სხვა მრავალი, ვერ გამოვიდოდნენ საქართველოს წიაღიდან. უმედურება კი ის არის, რომ ყველა ქართველს თავი გენიოსად მიაჩნდა და მასზე გონიერი, მცოდნე და ნიჭიერი სხვა თუ არის ვინმე, არა ჰგონია, ამ ჩვენს „ეროვნულ“ თვისებაზე ბევრი ობიექტური შეფასება შეიქმნა როგორც ჩვენში, ისე სხვაგანაც. რამდენიმეს გაგახსენებ ჩვენი ხალხური სიმბოლის საგანძურებიდან და უცხოელთა დაკვირვებებიდან: „უჩემოდ ვინ იმღერეთა“ თვითონ, შეიძლება, არც სმენა ჰქონდა და არც ხმა, მაგრამ მაინც – უჩემოდ როგორ იმღერეთო, მრავლობდა! „მე ვარ და ჩემი ნაბიჯი“ (ანუ, არც არავის შეგნებდა და თანადგომა მჭირდება, ისე გავიტან ჩემსასო!) „ქართველისათვის მხოლოდ ორი აზრი არსებობს – ერთი საკუთარი, დანარჩენი – მცდარი!“ (როგორია, პა, მხოლოდ თავისი თავი ჰგონია შეუმცდარი და მცოდნე!). „ქართველები ყველაფრის ნაკლებობას უჩივიან, გარდა ერთისა – ჭკუისა; ჭკუის ნაკლებობა არავის აწუხებს“.

ამიტომ იყო სწორად, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს (1918-1921 წლებში) ქართულ ჯარში, გენერალ კვინიტაძის თქმით, გენერლები და პოლკოვნიკები სავაჟო სწავრობდნენ ჯარისკაცებს. ამიტომ ვერ ვხვდებით გრძელისუნარიან ჯარს, რადგან ყველა ჯარისკაცს გენერლობა უნდა და ამიტომ უფროსი დაუმორჩილოს სარეზანდოს, გენერლის, უფროსი და უფროსი ლეიტენანტის გრძენებებს, უსიტყვოდ და ნარგვეზნაფლად. ამგვარი განწყობით ვერც ჯარი შეიქმნება და ვერც სახელმწიფო!

ამ განწყობით არის განპირობებული ქართული პატრიოტიზმის პარადოქსები. კერძოდ, პრაქტიკულად, ჩვენში პატრიოტებად ისინი ითვლებიან, ვინც ხელისუფლებაშია,

განსხვავებული პოლიტიკური თუ სოციალურ-კულტურული შეხედულების ადამიანები კი მტრებად და მოლაღატეებად. ამიტომ, ძნელია ხალხმა სწორად გაარჩიოს მართლა მტერი და უცხოეთის აგენტი, სახელმწიფოს ჭეშმარიტად ერთგული ადამიანისაგან!

საამისო მაგალითებს ისტორიული წარსულიდან არ მოვიტან (თუმცა იქაც ბლომად არის!), რადგან ახლაც თავზე საყრდელად გვაქვს იგი, მე უფრო ცნობილ, თუ ცნობად სახეებს დავასახელებ, რათა უფრო დამაჯერებელი გახდეს ჩემი საუბარი.

ოპოზიცია ჩვენთან ერთნაირი არ არის, ძირითადად ორნაირია: ერთი, ძალიან მცირე ნაწილი, მართლა გულწრფელად ცდილობს ნაკლებ (მისი აზრით!) მიუთითოს ხელისუფლებას და ამით თავიდან ააცილოს მასაც და ქვეყანასაც მცდარი გადაწყვეტილებები და შესაბამისი მოქმედებები. არც დანარჩენი ოპოზიციაა ერთნაირი: ერთი გარკვეული (გიგანტური) გრანტების საპასუხო უცხო ქვეყნიდან მიღებულ დაფინანსებებს ასრულებს და მიაჩნია, რომ მისი ჯაშუშობა საქართველოს მომავლისათვის სასარგებლო შედეგების მომტანია. მეორე ნაწილი იმას განიცდიან, რომ ქვეყანა გაპოლიტიკოსდა, ჩვენ რითი ვართ იმაზე ნაკლებები. პოპულარობის სწრაფად მოპოვება უნდათ და ისეთ სულელურ, ვითომ პოლიტიკურ განცხადებებს აკეთებენ, რომ მათი სახელები მაგვრებამაც კი იციან. მაგალითად, ვითომ სახალხო დამცველი ნინო ლომჯარია მკვდარი იყო თუ ცოცხალი, მისმა ახლობლებმაც კი არ იცოდნენ, მაგრამ როგორც კი ერთ მისსავით სულელურ ტელევიზიას განუცხადა: უკრაინას რომ არ დავეხმარეთ რუსეთთან ომში, ეს ისეთი სირცხვილია, მომგები რომ გვაცვიოდეს თავზე, ის სწორია. ამ განცხადების შემდეგ ლომჯარია დიდად პოპულარული შეიქმნა. ცნობილ თბილისელ ჯეჟანაკლემ კიკას დონის პოპულარული ვერ გახდა, მაგრამ მაინც დაიკმაყოფილა თავისი „ინტელექტუალური“ მოთხოვნილება.

ქართველისათვის „სკოლს სახელისა მოხვეჭა, ყოვლისა მოსახვეჭელსა!“ როგორი იქნება ეს სახელი – ავი თუ კარგი, ამაზე არაფერს გვეუბნება დიდი რუსთაველი. ისე კი, ავი საქმის ჩამდენი ქართველების სახელები საუკუნეებს შემორჩა. იქნებ სხვაგან უარესი მდგომარეობაა, მაგრამ არავის საქმეში არ ვერვინ მე! – როგორც დათა თუთაშხია იტყოდა ხოლმე გააბრავების მეორე პერიოდში,

დაგვითვებით, რომ იმ საგანს არაგველიდან არავინ იცის თუნდაც ერთი გათვანის სახელი, რომლებმაც თავი გასწორეს დიდი გეფის ენაქლე II-ის გოლო გრძელაში, მაგრამ ნასადკასა და ციხის კამერის ვირთხა გერქენანთ ლეჟანას სახელი ყველა ქართველმა იცის, რადგან დღეში სამჯერ მიიწვს უხსენებლად დედ-მამის სულს, ენაქლე გეფის არნახული შეურაცხყოფისათვის...

არა, სასაცილო არ არის, სატირალო რომ არ იყო, რომა სათაფლიაში ის ადგილია შემორჩენილი და ნაპრქალად გამოცხადებული, სადაც, თურმე, ქართველი დინოზავრი ცხოვრობდა და უცხოელი ტურისტებისათვის ერთ-ერთ ღირსშესანიშნოვად ითვლება, ხოლო სტალინის სახლ-მუზეუმში, გორში არავის ევაფიჭვებია, თუ უცხოელმა პრინციპულად არ მოითხოვა მისი ნახვა.

ცნობილ ფრანგ მწერალსა და მოაზროვნეს რომენ როლანს ჰკითხეს ჟურნალისტებმა ერთხელ: მსოფლიო ისტორიაში ყველაზე გამოჩენილ სამ პიროვნებად ვის დაასახელებთო (ყველას ეგონა, ერთ-ერთი მისი პასუხი, ნაპოლეონი იქნებოდა!). რომენ როლანი არც დაფიქრებულა ისე უპასუხა, ალექსანდრე მაკედონელი, იულიუს ცეზარი და სტალინი. მათ შორის კი პირველი სტალინია, რადგან მაკედონელის მამა მეფე იყო და მემკვიდრეობით მიიღო მეფის ტახტი, ცეზარის მამა პატრიცია იყო და ერთ-ერთი კონსული გახლდათ, ხოლო სტალინის მამა ლოთი მეჩემე იყო, რუსეთის იმპერიის ერთ განაპირა ქალაქში და მისი შვილი თავისი ნიჭით პლანეტის ყველაზე დიდ ფიგურად იქცა.

ახლა ჩვენი დროის პატრიოტი ქართველები სტალინს ლანძღავენ და ვიღაც ფრანგი, თუ გელგიელი ზარლ მიშელის თორმეტპუნქტიანი ამოცანის ამოხსნაზე იკლავენ თავს და თანაც არ იციან, ამ ამოცანის ამოხსნის შედეგად რა გაგასილი შეხვდებოდათ საჩუქრად.

კაცობრიობა სწრაფად ბერდება!

* * *
რადგან ყველა ქართველს ძველნის მეფეობაზე აქვს პრაქტიკა, მიუხედავად დიდი ქართველების ძალიანად, ერთიანი ქართული ეთნოფსიქიკური ცნობიერება ვერ ჩამოყალიბდა ჩვენში, ყველას ჰგონია, ის კუთხა ნაშთილი საქართველო, სადაც თვითონ დაიბადა და სოფლის დედას ღრუბრებს იჭრდა.

სწორედ ასე იყო! ამგვარი განწყობის გამოვლინების ნათელი (თუ მხელი!) ისტორიული მაგალითია, როდესაც ერეკლე II-ის შვილიშვილი გიორგი XII-ის გარდაცვალების შემდეგ ტახტზე დასვეს, გიორგი XIII... მიზეზი რა იყო იცით? ის კი არა, ეგ მეფობას ვერ შეძლებს ამა და ამ მიზეზის გამო, არა! ეგ კახელი ბაგრატიონი და წავიდეს კახეთში და იქ იმეფოსო! ეს არის სახელმწიფოებრივი აზროვნება? ქართველების „პატრიოტიზმი“ ეს, მეგობრებო, ქართველი „პატრიოტიზმი“ სწორედ ამიტომ იყო რომ ქართული და კახელი თავადები შეთანხმდნენ, არც თქვენი, არც ჩვენი, რუსეთის ხელმწიფეს ვთხოვთ, გვიმეფოსო. რუსეთის ხელმწიფე და სენატი რომ დათანხმდებოდა ამ თხოვნას, სამჯერ ჩავიდა ქართლ-კახელის დელეგაცია თხოვნით პეტერბურგში, კიდევ კარგი, დათანხმდა ცხონებული პავლე I, თორემ ქართლ-კახეთის გასავისი აღარ იქნებოდა დღეს, რადგან უპატრონო ყანას (ქვეყანას!) წეროები თუ ყვავები გადაჭამდნენ.

დღესაც ეს „ინდივიდუალური პატრიოტიზმი“ ღრუბლის ერთიანი საქართველოს სხეულს. ჩემი სტუდენტობისას, რკინიგზის სადგურიდან ვაკისკენ ცხრა ნომერი ტროლეიბუსი დადიოდა, რომელიც, ძირითადად, უნივერსიტეტის სტუდენტებით იყო სავსე. ერთხელ ასეთ ამბავს შევესწარი: ტროლეიბუსის ტამბურში ორი გოგონა ერთმანეთს ელაპარაკებდა მეგობრულად. ერთ-ერთი პირველკურსელი არიან, სექტემბერია და ჯერ კიდევ არ იცნის რა საზოგადოებაში ამოყვას თავი. ამ დროს ერთი ქალბატონი, სკამიდან წამოხტა და ამ გოგონებს გამეხებული სახით, შეუყვარა: რა ენაზე ლაპარაკობთ, ჩხორონყებში ხომ არ გგონიათ თავიო. ამ „უსაშველო პატრიოტს“ შეგერულად საუბარი სეპარატისტული განწყობის გამოვლინებად მიაჩნდა და ამიტომ უყვირა იმ უდაბნაულო გოგონებს. არაფერს შეკამათებია იმ „ქართული ენის დამცველ“ „პატრიოტს“ მე დედა სვანი მყავდა და სამეგრელოში მცხოვრებ მის ნათესავებსაც კარგად ვიცნობდი, ამიტომაც ვერ მოვიტოვებდი და დედისტოლა ქალს შევეკამათე: ქალბატონო, ტროლეიბუსში რუსულ, სომხურ ან ამერბაიჯანულ ენებზე საუბრის მოსმენისასაც ეგეთ რეაქციას გამოხატავთ-მეთქი? არ იცით განა, რომ მეგრული ენაც ქართულია და იმაზე უფრო ძველი, ვიდრე თქვენი დღევანდელი ქართული-მეთქი, მაშინ კი გამოიჩინდნენ ქომაგები და ის ქალბატონი დააღუპეს.

ის 1959 წლის სექტემბერში მოხდა. იმ დროს, რომ სვანის საუბარი რომ მოესმინათ საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილას, უთუოდ უსხოვლანათელადაა ეგონებოდათ ისინი და მეორე დღეს მთელ თბილისს ეგონებოდა ჯოჯო, თბილისში უსხოვლანათელადაა გამოჩენის შესახებ. ამიტომაც ერთდროულად სვანები სვანულად საუბარს „ძირითადი“ ქართველების თანდასწრებით.

მეგრულ და სვანურ ენებზე საუბარი სეპარატიზმის გამოვლენებად ითვლებოდა და იმითომ! არადა, სეპარატიზმი, ქართველთა „ინდივიდუალური პატრიოტიზმის“ გამო, საქართველოს ყველა კუთხეში იყო, სამეგრელოსა (ანუ ოდიშის!) და სვანეთის გარდა. ასეთი უაპელაციო განცხადება გააკვირვებს, ალბათ, მკითხველს. არც გამიკვირდება, რადგან ამაზე არავის გაუკეთებია რაიმე განცხადება, მეგრული სეპარატიზმის შიში, რატომაც, მუდამ არსებობდა და არსებობს ჩვენში! არადა, არავინ დაფიქრებულა, ნეტავი, იმაზე, რომ სამი, ერთმანეთისაგან (!) დამოუკიდებელი ქართული სახელმწიფო არსებობდა: კახეთი, ქართლი და იმერეთი! სამივე სახელმწიფოს ბაგრატიონი მეფეები მართავდნენ, ერთმანეთთან ომებიც ჰქონდათ, ისეთივე კი, როდესაც კახელებმა თბილისი აიღეს და სვიმონ მეფე ტყვედ წაიყვანეს. ამაზე ლაპარაკობს ვინმე?

ზურაბ ცუცქერიძე,

ბანათუბის მისიონარიათა დირექტორი
ტელ: 555 56-75-37

(გაბრძნობა იქნება)

დღესვე უნდა მივბაძოთ ამერიკელებს!

ნიუ-იორკის საპარო სკოლაში მოსწავლეებს განემატებული ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ერთი წლით აკრძალა. ნიუ-იორკის მერმა ზომიერად გამოხატა ქალაქის საპარო სკოლაში მოსწავლეების განემატებული ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებაზე ერთწლიანი მორატორიუმი გამოაცხადა. შეზღუდვა 2026-2027 სასწავლო წლის განმავლობაში იმოქმედებს და დაახლოებით 600 000 მოსწავლეს შეეხება.

ახალი წესების მიხედვით, მოსწავლეებისთვის განკუთვნილი გენერაციული ხელოვნური ინტელექტის პროგრამების გამოყენება 2-K საგანმანათლებლო პროგრამიდან მე-8 კლასის ჩათვლით აკრძალვება. შეზღუდვა მოიცავს ისეთ პოპულარულ პლატფორმებსაც, როგორებიცაა ChatGPT, Google Gemini და სხვა ჩატბოტები, რომლებსაც ტექსტის, გამოსახულების ან სხვადასხვა ტიპის ციფრული მასალის შექმნა შეუძლიათ.

ქალაქის აღმინისტრაციის განმარტებით, გადაწყვეტილების მიზანია ბავშვების დამოუკიდებელი აზროვნების, პრობლემების გადაჭრის უნარისა და ადამიანებთან უშუალო

ეგუჩრება თუ არა მსოფლიოს ახალი გაყინვა?

როდესაც გლობალურ კლიმატზე ვსაუბრობთ, ყურადღება ხშირად ელ-ნინოზე გადადის, თუმცა პლანეტაზე არსებობს კიდევ უფრო მასშტაბური და კრიტიკული სისტემა AMOC (ატლანტიკური მერიდიანული გადაზიდვის ცირკულაცია), რომლის ყველაზე ცნობილი ნაწილი გოლფსტრიმია.

თუ ელ-ნინო ამინდს 1-2 წლით ცვლის, AMOC-ის შეფერხებამ შესაძლოა დედამიწის კლიმატი საუკუნეებით გადააყიროს.

რა არის AMOC და როგორ მუშაობს ის?

AMOC შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც ოკეანის გიგანტური ქონვეიერიდან დედამიწის ჭაობობის სისტემა.

თბილი, მარილიანი წყალი ეკვატორიდან ჩრდილოეთ ატლანტიკისკენ (ევროპის მიმართულებით) მიედინება და რეგიონს ათბობს. ჩრდილოეთში ეს წყალი ცივდება, სიმკვრივეს იმატებს, სიღრმეში იძირება და ისევ სამხრეთისკენ ბრუნდება.

სწორედ ამ ქონვეიერის წყალმოვრება, რომ დასავლეთ და ჩრდილოეთ ევროპაში (მაგალითად, დიდ ბრიტანეთში ან ნორვეგიაში) მეგრად უფრო რბილი კლიმატია, ვიდრე იმავე განედზე მდებარე კანადაში ან ციმბირში.

ისტორიაში პირველად, დედადინაზე 65 წლისა და უფროსი ასაკის ადამიანების რაოდენობა ხუთ წლამდე ასაკის ბავშვების რაოდენობას გადააჭარბა. მიზეზი შობადობის დაბალი დონე და მთელ მსოფლიოში სიცოცხლის ხანგრძლივობის გაზრდაა, – წერს Axios-ი აშშ-ის ალწერის ბიუროს მოხსენებაზე დაყრდნობით.

შობადობის შემცირებამ და სიცოცხლის ხანგრძლივობის ზრდამ შრომისუნარიან და ხანდაზმულ მოსახლეობას შორის დემოგრაფიული ბალანსი შეცვალა. პროგნოზების თანახმად, 2060 წლისთვის 65 წელზე უფროსი ასაკის ადამიანების რაოდენობა 852 მილიონიდან (2025 წელი) 2 მილიარდამდე გაიზრდება. პლანეტის მოსახლეობის საერთო რაოდენობა ამ დროისთვის 10 მილიარდს გადააჭარბებს.

მოსხენებაში აღნიშნულია, რომ 2013 წელს მსოფლიო მოსახლეობის 45% ცხოვრობდა ქვეყნებში, სადაც შობადობის კოეფიციენტი ერთ ქალზე 2,1 ბავშვი ან ნაკლები იყო. 2023 წელს ეს მაჩვენებელი 71%-მდე გაიზარდა.

ამჟამად ჩინეთსა და ინდოეთში – მსოფლიოს ორ ყველაზე ხალხმრავალ ქვეყანაში, შობადობის დონე აღწერის მაჩვენებლებზე (2,1) დაბალია. ეს მაჩვენებელი ასევე დაბალია მანგლადებში, მექსიკასა და ვიეტნამში.

ურთიერთობის დაცვა. ხელისუფლებაში მიზნით, რომ აღრეულ ასაკში ხელოვნურ ინტელექტზე გადაჭარბებულმა დამოკიდებულებამ შესაძლოა ხელი შეუშალოს სწავლისთვის აუცილებელი საბაზისო უნარების განვითარებას.

შავშვებს სჭირდებათ მასწავლებლები, თანაკლასელები და ცოცხალი ურთიერთობები, რომლებიც მათ განვითარებაში ეხმარება – ასეთია ახალი პოლიტიკის მთავარი არგუმენტი.

რატომ არის სისტემა საფრთხეში?

გლობალური დათბობის გამო გრენლანდიის ყინულოვანი ფარი და ჩრდილოეთის ყინვაწარმოიქმნება პოლუსალური სიყარბით დნება.

ატლანტიკის ოკეანეში უზარმაზარი რაოდენობის მტკნარი წყალი ჩაედინება. მტკნარი წყალი მარილიანზე უფრო მსუბუქია, რის გამოც ცივი წყალი სიღრმეში ვეღარ იძირება. შედეგად, ქონვეიერი წყალდება. ბოლო კვლევებით, AMOC დღეს ბოლო 1000 წლის განმავლობაში ყველაზე სუსტ მდგომარეობაშია.

რა მოხდება, თუ დინება გაჩერდება?

გეგმიერადაც ამ მოვლენას კლიმატურ ჭარბადებას წარმოადგენს AMOC-ის შესაძლო კოლაფსი დედადინისთვის დროისთვის უაქტიურობა.

ევროპის გაყინვა: მიუხედავად გლობალური დათბობისა, ევროპაში საშუალო ტემპერატურა მკვეთრად (5-10°C-ით) დაეცემა. ზამთარი გახდება მკაცრი და ხანგრძლივი.

მუსონების გაქრობა: სამხრეთ ნახევარსფეროში და ტროპიკებში კლიმატი მკვეთრად შეიცვლება. ინდოეთსა და დასავლეთ აფრიკაში მუსონური წვიმების მოშლა მილიარდობით ადამიანს წყლისა და მოსავლის გარეშე დატოვებს.

ზღვის დონის აწევა: ჩრდილოეთ ამერიკის აღმოსავლეთ სანაპიროზე (მაგალითად, ნიუ-იორკში) ზღვის დონე დამატებით რამდენიმე ათეული სანტიმეტრით აიწევს.

როდის უნდა ველოდოთ

სვლილება?

აღრე მიიჩნეოდა, რომ AMOC-ის სრული გაჩერება მხოლოდ XXI საუკუნის ბოლოს ან შემდეგ საუკუნეში იყო მოსალოდნელი. თუმცა, გოლო წლების კომპიუტერულმა მოდელირებამ აჩვენა, რომ სისტემა გვირად უფრო მგრძნობიარეა, ვიდრე გვიგონა.

დღეს კლიმატოლოგთა ნაწილი შიშობს, რომ თუ სათბურის აირების ემისია არ შემცირდება, ქონვეიერი წყალდება ამ საუკუნის შუა წლებშიც კი მოიშალოს, რაც თანამედროვე ცივილიზაციისთვის უდიდესი გამოწვევა იქნება.

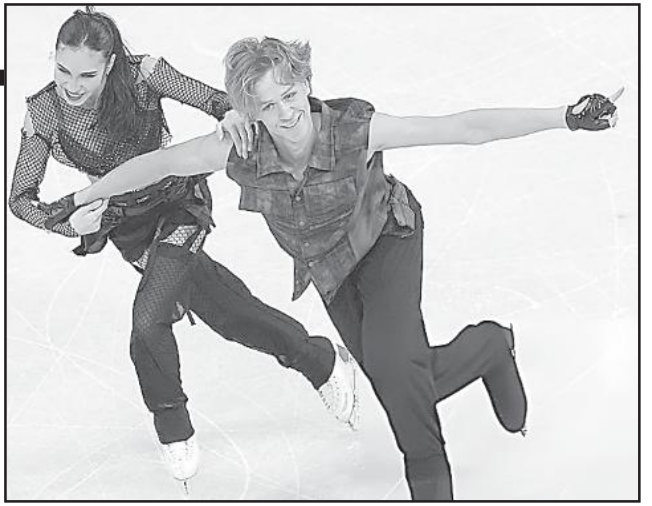
ჩემპიონის დაბრუნება

სამგზის ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ლაშა ტალახაძემ ეროვნულ ნაკრებთან ერთად ვარჯიში ოფიციალურად განაახლა.

ძალისხმობის ეროვნული ფედერაციის პრეზიდენტი ამჟამად ბაკურიანის საწვრთნელ შეკრებაზე იმყოფება და აქტიურად ემზადება მსოფლიოს ჩემპიონატისთვის, რომელიც ჩინეთში 27 ოქტომბრიდან 8 ნოემბრამდე გაიმართება.

ქართველი ათლეტის მთავარი სპორტული მიზანი 2028 წლის ლოს-ანჯელესის ოლიმპიური თამაშების ლიცენზიის მოპოვება და მორიგი ოლიმპიური მედლისთვის ბრძოლაა.

მზადების პროცესში ნაკრებსა და ფედერაციის ხელმძღვანელობას ბაკურიანში სპორტის მინისტრი შალვა გოგოლაძე ეწვია, რომელმაც ტალახაძეს, მთავარ მწვრთნელ გიორგი ასანიძესა და მთლიან გუნდს მომავალ ტურნირებზე სრული მხარდაჭერა აღუთქვა და წარმატებები უსურვა.

გოკიო ჩვენია!

იპპონის დედაქალაქ ტოკიოში გამართულ ფიგურისკატა ჩელენჯერის სერის საერთაშორისო ტურნირზე სპორტულ ცეკვებში საქართველოს ნაკრების წევრმა დუეტმა – დინა დევიძი და გლუზა სოლომონა, 188.99 ქულით 12 წყვილს შორის პირველი ადგილი დაიკავეს და ოქროს მედლები დაიმსახურეს.

სპორტსმენებმა ტურნირზე ახალი პროგრამა წარადგინეს.

დაუპიწყარი 1976 წლის 3 სექტემბერი!

გორის პიკეტაჟის სახელობის დინამო არენას შესასვლელი თანდათან ქართული ფეხბურთის საკულტო კლუბის მიღწევათა გამოფენა ემსახურება, რაც აქამდე უნდა მომხდარიყო და, დარწმუნებული ვართ, ეს პროცესი გაგრძელდება კიდევ, რადგან საამისო საგაზო რეზერვში კიდევ არაერთი გვარს (გაბაღიათა – გასული საუკუნის 70-იანი წლების დასაწყისში ესპანეთიდან პარაგუაის, ან 2004-ში მოსკოვიდან დსთ-ს ჩემპიონთა თასების ჩამოტანა).

მოკლედ, 3 სექტემბერს ტაშკენტი 1964-სა და დიუსელდორფი – 1981-ის გმირთა გალერეას ახალი ექსპონატი შეემატა – მეექვსე ცდაზე მოხილი პირველი სათასო ტრიუმფის აღსანიშნავი მარმარილოს დანა, რაც თვალწინ გვიცოცხლებს ზუსტად ნახევარი საუკუნის წინათ ტრადიციული დაცვის მურჯისა და გუნდის კაპიტნის ვახტანგ ჭელიძის გარეშე ლუჟნიკებში განვითარებული საბაზო მოვლენების კალენდრისკენ, თანაც – სომეხ ჟურნალისტთა მონაწილეობით.

ეს ის პერიოდია, როცა ჩვენს საყვარელ გუნდში დიდი მასშტაბით დაიწყო გენიალური ანსამბლის ძეგლვის ინცეპსი და დამკვერთური ხუთწლიანი (მაშინდელი ტერმინოლოგიით) პირველ სეზონის საკავშირო ჩემპიონატის ერთბაშად 2 მრინჯაოთი (რადგან იმ წელს საგაზაფხულო და საშემოდგომო გათამაშებები მოეწყო) და ბროლის ნანატრი ტიტულით აგვირგვინებს.

რაც შეეხება მეტოქეს, ერევნის არარატის მხოლოდ სხენებითაც თუ ყველაფერი არა, მეფერი რამაა ნათქვამი, მაგრამ მაინც: ეტაპობრივად კარიერას ასრულებენ პრინციპულ მეტოქე – მეგობელთა ოქროს თაობის ლიდერები, 1973-ში დეზლი რომ შეასრულეს და მსაჯ კაზაკოვის სასტარტო სასტვენს თასის მოქმედ მფლობელთა სტატუსით შეხვდნენ (ზანაზანიანი, იმთიანი, ანდრიაშვილი და მარქაროვი, რომელიც ფინალში არარატის მწვრთნელი გახლდათ).

საერთოდ, სომეხ ფეხბურთელთა მიღწევა იმითაცაა დასაფასებელი, რომ წინა ტურნირებში არამოსკოველთაგან ისინი მხოლოდ კიევის დინამოს ჩამორჩებოდნენ, რომელმაც 10 ფინალიდან 9(!) მოიგო.

სხვათა შორის, ალბათ მედის ირონიას უნდა მივაწეროთ, რომ იმ ისტორიულ 35-ე სათასო ბატალი-

გებში 5-დან 3 უკრაინელი წინააღმდეგ გადამარცხდა: ბაჰოროვიჩის მეტალურგი (1:1) და პენალტებში – (5:4), ლოვრის კარპატი – 2:1 და დონეცკში გამართულ უმძიმეს ნახევარფინალში – მრისხანე შახტოარი – 2:0 (ყიფიანი, გუცავეი), თუმცა, ლენინგრადის ზენიტის სახით იყო გამოწვევის – 3:0.

და ბოლოს – რამდენიმე ფაქტი, ერთგვარ შექცევით რომ გასდევს ჩვენს სპორტულ ურთიერთობებს: ილია დათუნაშვილის მიერ 1 ტაიმში გატანილი ნგოლი, ლოკომოტივზე განცდილი ყველაზე მწარე მარცხი – 0:4, სტუმართა ქომაგების მანქანების დაღწევა რომ მოჰყვა და იმავე 1971-ში ერევან-

ში რამდენიმე ახალ სტადიონზე მანუჩარ მაჩაიძის გოლით აღებული ღირსეული რევანში, მასპინძელთა მხრალ წარმატებათა სერია რომ შეწყვიტა.

დინამო – არარატი 3:0
დინამო: გოგია, ხიზანიშვილი, კანთელაძე, ხინგაშვილი, ეზრა-ლიძე, ჩივაძე, მაჩაიძე, კოპალიშვილი, ჩუკაძე, ყიფიანი (წერეთელი), ჩელენაძე.

არარატი: ოვსიპიანი, გეგორკი-

ანი, სარქისიანი, მირზაიანი, მესროპიანი, ს. პეტროსიანი, ფარსადანიანი, ოგანესიანი (აზარიანი), სეროფიანი, ნ. პეტროსიანი, ხალაიჭიანი (კაზარიანი).

გოლები: ყიფიანი, კანთელაძე (პენალტით), ჩელენაძე. მუნებრეგია, საიუბლეო ღონისძიებები გაგრძელდა და ამჯერად

ძველი სარბიელელის ილია ბაგე-ნაშვილის მორიგ მოვლენათა კრებულზე შეეყრდნო, ჩემი გაზაფხულის ფეხბურთი რომ უწოდებია ავტორს და ჩვეული მოკრძალებით ნიგნაკად მოუნათლავს (გამოიცა სპორტის სამინისტროსა და სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციის მხარდაჭერით. რედაქტორი – ლაშა გოლუაძე, დაკაბადონება – მიხეილ ჯაბი).

...დაგწერე იმით, რომ უცბად მომინდა ჩემი ცხოვრების მედნიერი წლების ამგვარი თქვენთვისაც მომეყოლა. რადგან თანამიმდევრული, დეტალური, ენციკლოპედიური სტატიით გადმოცემის არც ნიჭი მაქვს და არც სურვილი, გადაწყვეტე უფრო ჩანახატების მძივი ამეკინძა. მოკლედ, ვინაიდან თბილისის დინამოს 1976-1981 წლების წარმატებათა ამსახველ სტრუქტურებს ეცნობით, ჩავთვალოთ, რომ აქა-იქ ფიქრი გამეცა და სანამ მთავარ თემს დავეზრუნებოდი, სხვა ამბებსაც გადავფარე, – ალაღად გვიშლის გულს ძვირფასი კოლეგა.

და აი, მივადექით დღე-სასწაულის კულმინაციას – სსკა-ს პრეზიდენტის გიგა გვენცაძის მორიგ ფილმის „ახალი გუნდი – ფინალი ნომერი ექვსი“, რომელშიც სკრუპულოზურად გახლავთ მოთხრობილი ტრიუმფამდე განვლილი დინამოელთა 40-წლიანი ნარ-ეკლიანი გზის შესახებ, 5 ნაგებელი ფინალი რომ დაიჭიდა.

მადლობა ტიტანური შრომისთვის, ოსტატო!

ქართული ფაქტორი

მართალია, ავსტრალიაში გასამართავ საგარეო მსოფლიოს თასის გათამაშებაზე მთელი ერთი წელი გვამოწმებს, მაგრამ სარაგბო სამყარო უკვე ტკეზება მოქმედ გვირგვინთან – სამხრეთაფრიკელთა სამშობლოში მუდმივ ფავორიტთა – ახალგაზრდათა ტურნეში, რომელსაც სამართლიანად უწოდებენ მინი მუნდიალს და საბაზო, რომ აქაც შეინიშნება ქართული კვალი ახალგაზრდა, მაგრამ უკვე საკ-

მაოდ ავტორიტეტის მსაჯის – ნიკა აბაშვილის სახით.

დიახ, სწორედ იგი გაუძღვა სერიის მესამე შეხვედრას იოჰანესბურგში, 85-ათასიანი აუდიტორიის წინაშე, რომელსაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა 4-მატჩიანი სანახაობის საბოლოო შედეგის განსაზღვრის თვალსაზრისით, რადგან ოლ ბლეისის სასტარტო გამარჯვების შემდეგ მოკვამ მრისხანე მეტოქეს მეორე ბრძოლაში საპასუხო ჩხვლეტა მი-

აყენა და საერთო ანგარიში გაათანაბრა – 1:1. სხვათა შორის, ჩვენი თანამემამულე სწორედ აღნიშნული ჯახის მთავარ არბიტრად იყო თავიდან დანიშნული, მაგრამ ავადმყოფობის გამო ორგანიზატორთა თანხმობით საპატიო ფუნქციის შესრულება ავსტრალიელ კოლეგას გარდენის გაუცვალა და გამოჯანმრთელებულმა პასუხისმგებ მისიას, როგორც სჩევია, საქმეში დაბრუნების შემდეგ თავი ღირსეულად გაართვა. რაც შეეხება პრინციპულ დუეტს, მასპინძლებმა შესვენების შემდეგ აინყვიტეს – 29:24 (5:12) და დასკვნითი სპარინგის წინ, რომელიც აშშ-ში ჩატარდება, სასვებით ლოგიკურად დანიშნაურდნენ – 2:1.

მუხანათი ჩაგაა წუთისოფელი...

ამას წინათ წარმატებით დასრულებული საკალათბურთო მუნდიალ – 2027-ის (კატარი) ავსტრალიის ფანჯრის საკვალიფიკაციო რაუნდის შეხვედრების დროს ყველა კითხულობდა, თუ რატომ არ ჩანდა არსად ალექსანდრე პიპინის ასისტენტი მანუჩარ მარკოშვილი, რომელიც პარალელურად მონაკოს თავდაპირველ სერჟი ბლადინთან დუეტში და გასულ სეზონში თავის კლუბს საფრანგეთის ჩემპიონატი, თასი, ლიგის თასი და სუპერთასი მოაგვინა.

როგორც ირკვევა, ახლო წარსულში ჯეროსანთა ერთ-ერთი ლიდერის დამოძღვრული 4 ტიტულის მფლობელი გუნდი იქაურმა ეროვნულმა ფედერაციამ ფინანსური პრობლემების გამო დასაჯა და პროფესიონალურ ტურნირებზე გამოსვლა აუკრძალა.

უფრო კონკრეტულად, სამთავროებში ერთბაშად მესამე დივიზიონში, ანუ ნასიონალ – 1-ში დაქვეითდნენ და ვერც მოახლოებულ ევროლიგაზე თამაშებენ, სადაც მათ ადგილს სარაგბოს მონია დაიკავეს.

რაც შეეხება მოსალოდნელ კარდინალურ იძულებით სიხლეებს, ჯერჯერობით უცნო-

ბია, რომელიც ვარსკვლავები დატოვებენ მონტე-კარლოს და შეიცვლება თუ არა სამწვრთნელო შტაბი.

არადა, რამდენიმე კვირის წინათ გავრცელდა ინფორმაცია, რომ გაჭირვებაში ჩავარდნილთა შველას ინვესტირის მოძიებით ლეგენდარული ნონალდინი აპირებდა, მაგრამ ეტყობა დაავადდა.

ქართული საფორტეპიანო მუსიკის ანთოლოგია

Antology of Georgian Piano Music

ხმის რეგისტრირებული დოკუმენტები
პროექტის ხელმძღვანელი ნინო ჯანჭღავა
© საავტორო სტუდია 2026

კალაშნიკოვი
სამხრეთ-აღმოსავლეთი

ქართული საფორტეპიანო მუსიკის ანთოლოგია

14 სექტემბერს, 19 საათზე, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის მცირე საკონცერტო დარბაზში სამდღისიანი ალბომის **ქართული საფორტეპიანო მუსიკის ანთოლოგია** კრებულის პრემიერა გაიმართება.

პროექტის ფარგლებში ჩაინერგა და სამდღისიანი ალბომი გამოიცა XIX-XX-XXI საუკუნის ქართველ კომპოზიტორთა რჩეული ნაწარმოებები. ესენია: ალიონ მიხანდარი, მარგარე ამირეჯიბი, ზაქარია ფალიაშვილი, მიქაელ კეკელიძე, რეზო ლალიძე, სულხან ცინცაძე, ნოდარ მაისაშვილი, ლილია ხაფაძე, ალექსანდრე შავერზაშვილი, თამარ შავერზაშვილი, ლელა მჭედრაშვილი, გიორგი შავერზაშვილი, ლილია შავერზაშვილი, ოთარ თაქტაქიშვილი, სანდრო გეგეჭკორი, ნინო ჯანჭღავა.

სხვადასხვა

საქართველო

„მუზა“ 2026-ის მოსაპოვებლად კონკურსი გამოსცხადდა

მწერალთა სახლი აცხადებს კონკურსს ლიტერატურული კრებულის **„მუზა“ 2026** მოსაპოვებლად. მწერალთა სახლის ინფორმაციით, განაცხადების მიღება 2026 წლის 10 სექტემბრიდან დაიწყება.

ლიტერატურული პრემია **„მუზა“** 2022 წელს საქართველოს კულტურის სამინისტრომ დააფუძნა. 2023 წლიდან კონკურსს მწერალთა სახლი საქართველოს კულტურის სამინისტროს მხარდაჭერით ახორციელებს.

კონკურსის მიზნებია:
ქართული ლიტერატურის განვითარების ხელშეწყობა;
საგამომცემლო სექტორის მხარდაჭერა;

ხელოვანთა შემოქმედებითი საქმიანობის წახალისება;
ქართული ავტორების პოპულარიზაცია და ახალი, ნიჭიერი ავტორების გამოვლენა.

კონკურსი არ ვრცელდება სახელმწიფო და სამეცნიერო ლიტერატურაზე. კონკურსანტს შეუძლია სხვადასხვა ნომინაციაში მონაწილეობა მხოლოდ ერთ საკონკურსო განცხადებაში წარმოადგინოს.

კონკურსის ერთ ნომინაციაში დასაშვებია მხოლოდ ერთი საკონკურსო განცხადების წარმოდგენა.

კონკურსის გამარჯვებულებს გამოავლენს და მწერალთა სახლის დირექტორს დასამტკიცებლად წარუდგენს საკონკურსო კომისია, რომელიც დარგის ხუთი აღიარებული სპეციალისტით არის დაკომპლექტებული.

გამარჯვებულებს, ფულად ჯილდოსთან ერთად, გადაეცემათ მოქანდაკე მერაბ მერაბიშვილის **„მუზა“** მხედველთა შექმნილი ქანდაკებები და სივრცეები.

საკონკურსო განცხადებები მიიღება ქართულ ენაზე, ნამუშევარი სახით, მწერალთა სახლში, მისამართზე: ქ. თბილისი, მარტოვის ქ. N13 ან ელექტრონულად, მისამართზე: contest@writershouse.ge

განაცხადების მიღება დაიწყება 10 სექტემბერს და გაგრძელდება 1 ოქტომბრის ჩათვლით.

სულთანა

ლევან მანაგაძე

სულ რამდენიმე დღის წინ ზეცურ საქართველოში გადაინაცვლა ერთმა ღირსეულმა ქართველმა, აფხაზეთის ომის ვეტერანმა, პროფესიით ინჟინერმა **ლევან მანაგაძემ**.

იგი 1967 წელს დაიბადა ოჩამჩირეში, სკოლის წარჩინებით დამთავრების შემდეგ ჩაირიცხა სოხუმის ინდუსტრიულ ტექნიკუმში, რომლის დამთავრების შემდეგ მუშაობდა რაჭაში, ონში გზათა მშენებლობის საქმის მწარმოებლად.

აფხაზეთში საომარი კონფლიქტის პირველი დღიდან ჩადგა სამშობლოს ერთიანობისთვის მებრძოლთა რიგებში. იგი გმირულად იბრძოდა მშობლიური მიწა-წყლის დასაცავად. მძიმედ დაიჭრა ტამიში რუს დესანტებთან ბრძოლის დროს. გამოჯანმრთელების შემდეგ კვლავ მებრძოლთა გვერდითაა. სოხუმის დაცემის დღეს ჩაეხრდა ტყვედ. ორი თვის შემდეგ ტყვეობას თავი დააღწია და თბილისში ოჯახთან ერთად დევნილად ცხოვრობდა.

სამიოდე წლის წინ ავთვისებიანი სიმსივნე დაუდგინდა. მკურნალობდა თურქეთში, მაგრამ მტრისგან დაუმარცხებელი ვაჟკაცი უძლური აღმოჩნდა ვერაფერად დაავადებასთან ბრძოლაში. 2026 წლის 25 აგვისტოს ღეგან მანაგაძე გარდაიცვალა.

ღირსეული, მშრომელი, პროფესიონალი კაცის სახელი მისი ახლობლებისა და მეგობრების ხსოვნაში მუდამ დარჩება.

ონში, ადგილობრივი ახალგაზრდების ინიციატივით, ქ. ონის საკრებულომ ქალაქის ერთ-ერთ ქუჩას ღეგან მანაგაძის სახელი მიანიჭა.

ღეგანს დარჩა მოხუცი მამა, მეუღლე და ორი შვილი. ღმერთმა ნათელში ამყოფოს მისი სული.

ოჯახი

თბილისში განსაკუთრებით დიდი ოდენობით ნარკობიკი ამოიღეს!

დაკავებულია უცხო ქვეყნის სამი მოქალაქე. მონაგან საქმეთა სამინისტროს თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის გლდან-ნაძალადევისა და დიდუბის რაიონების მთავარი სამმართველოების თანამშრომლებმა, განსაკუთრებით დიდი ოდენობით ნარკობიკული საშუალების უკანონო შეძენა-შენახვისა და რეალიზაციის ხელშეწყობის ბრალდებით, სხვადასხვა დროს უცხო ქვეყნის სამი მოქალაქე დააკავეს.

სამართალდამცველებმა თბილისში, ბრალდებულების პირადი და დროებითი საცხოვრებლების ჩხრეკისას, ასევე, მითითებული ლოკაციიდან, ნივთმტკიცებად ამოიღეს განსაკუთრებით დიდი ოდენობით ნარკობიკი, მათ შორის 92 შეკვრა სარეალიზაციოდ დაფასებული **შეთადონი**.

პოლიციის მიერ, ასევე, ამოღებულია ნარკობიკების დაფასებისთვის საჭირო მასალები. გამოძიება სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე და 260-ე კვარტა მუხლებით მიმდინარეობს, რაც 20 წლამდე ან უვადო თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს.

გორში ბანკანა სკოლის მოსწავლეს დაეჯახა

გორის მუნიციპალიტეტში ბანკანა სკოლის მოსწავლეს დაეჯახა. გავრცელებული ინფორმაციით, მძღოლი საპარკოდ, მთვრალი იყო. მოსწავლე საავადმყოფოში გარდაიცვალა.

ქიდე ერთი მსხვერპლიანი ავარია გორში. როგორც ჩანს გორში მომხდარი ტრაგედია, როცა მთვრალმა მძღოლმა დედა-შვილი დახოცა, გვერისთვის ჭკუის სასწავლებელში არ აღმოჩნდა. წუხელ მანქანა სკოლის მოსწავლეს დაეჯახა. მძღოლი საავადმყოფოდ მთვრალი იყო. მოსწავლე საავადმყოფოში გარდაიცვალა. შეგნებულად არ ვამბობ სკოლას და მოსწავლის ვინაობას. შობილები ემიგრაციაში ჰყავს და შესაძლოა ჯერ არ იცოდნენ. ნებისმიერი მთვრალი მძღოლი პოტენციური მკვლელობაა – წერს ჟურნალისტი **ბობა აფციაშვილი** სოციალურ ქსელში.

როგორც **„საინფორმაციო“** შინაგან საქმეთა სამინისტროში განუცხადეს, საქმეზე გამოძიება 276-ე მუხლით დაიწყო. პოლიციამ მძღოლი უკვე დააკავა.

ი.წ. საინვესტიციო კლასტორმა TSQ-ს საქმიანობაზე გამოძიება დაიწყო

ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურმა **ი.წ. საინვესტიციო კლასტორმა TSQ Investment Group-თან** დაკავშირებით გამოძიება დაიწყო.

როგორც უწყებაში **BMG-ს** განუცხადეს, გამოძიება სისხლის სამართლის კოდექსის 192-ე მუხლის მეორე ნაწილით მიმდინარეობს, რაც უკანონო სამეწარმეო საქმიანობას გულისხმობს. საფუძველი კი საქართველოს ეროვნული ბანკის მიმართვა გახდა. უწყებაში დამატებით დეტალებზე არ საუბრობენ. **TSQ Investment Group** მომხმარებლებს კრიპტოვალუტით ვაჭრობასთან დაკავშირებულ შემოსავალს სთავაზობს. მასში საქართველოს ათასობით მოქალაქეა ჩართული. გასული დღეების განმავლობაში ვრცელდებოდა ინფორმაცია, რომ მომხმარებლები თანხის გატანას ვერ ახერხებდნენ.

უკრაინაში პროკურატურის მაღალრინოსანი თაღლითური ძოლ-ცანტრების მფარველობის ბრალდებით დააკავეს

უკრაინის ეროვნულმა ანტიკორუფციულმა ბიურომ (**NABU**) ბანკალური პროკურატურის მაღალრინოსნის მიერ მართული დანაშაულებრივი ორგანიზაციის წინააღმდეგ სპეცოპერაცია ჩაატარა. უწყების ცნობით, აღნიშნული ჯგუფი თაღლითური ძოლ-ცანტრების ქსელის მფარველობასა და უკანონო აქტივობის გათვრებაში იყო ჩართული.

გამოცემა **Kyiv Independent-ის** ინფორმაციით, სამართალდამცავ სტრუქტურებში არსებულმა წყარომ დაადასტურა, რომ დაკავებულია გენერალური პროკურატურის საერთაშორისო თანამშრომლობის დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე **სერჟი კროპივა**. მომხდართან დაკავშირებით განცხადებას ავრცელებს უკრაინის გენერალური პროკურატურა. პროკურატურაში განაცხადეს, რომ ანტიკორუფციულ

ორგანიზაციის სრულად ითანამშრომლებენ და კანონის შესაბამისად ყველა საჭირო ინფორმაციას მიაწვდიან.

ეს გამოძიება **NABU-ს** მიერ ანტიკორუფციული ზომების მკვეთრად გააქტიურების ფონზე მიმდინარეობს. გასულ თვეს უწყებამ უკანონო შემოსავლების გათვრებისა და რეიდერობის საქმეზე გამოძიება პრეზიდენტ ვოლოდიმირ ზელენსკის ადმინისტრაციის უფროსის ყოფილი მოადგილის **ირინა მუდრას** წინააღმდეგ დაიწყო. მუდრას საქმე უკავშირდება გასულ წელს სახელმწიფო ენერგოკომპანია **„ენერგოატომის“** გარშემო დაწყებულ გამოძიებას, რაც ზელენსკის პრეზიდენტობის პერიოდში ყველაზე მასშტაბური კორუფციული სკანდალია. გარდა ამისა, მიმდინარე წლის მაისში კორუფციული ბრალდებები წაუყენეს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ყოფილ ხელმძღვანელს **ანდრეი ერმაკუსაც**.

ეკვიპაჟი ტელეფონის და კიდევ 11 პირს სიკვდილით დასჯა მიუსაჯეს!

ნარკოტიკებთან დაკავშირებული ბრალდებების გამო **ეკვიპაჟი ტელეფონის და კიდევ 11 პირს სიკვდილით დასჯა მიუსაჯეს**. ეკვიპაჟი მდიდის ცნობით, ტელეფონის პირი ხალხი და სხვა პირები კრიმინალური დაჯგუფების წევრები იყვნენ, რომლებსაც ნარკოტიკების დასაგზავნად ინფრადინფრამიკროსკოპიკური ზოგადი დასაგზავნად იყენებდნენ.

გამოძიების ინფორმაციით, პოლიციამ 750 კგ-ზე მეტი ნარკოტიკი და მათი წარმოებისთვის იმპორტირებული ნედლეული ამოიღო. მათ ასევე უკანონო ცეცხლსასროლი იარაღი და საბრძოლო მასალა ჰქონდათ. მდიდის ინფორმაციით, ამავე საქმეზე ცხრა ბრალდებულის სამუდამო პატიმრობა მიესაჯა, მთელი კი გაამართლეს. ხალხი ბრალდებებს უარყოფს, მისმა ადვოკატმა კი განაცხადა, რომ ის სიკვდილით დასჯას გაასაჩივრებს. **„შინისი“** წერს, რომ 39 წლის ხალხი ყველაზე მეტად ცნობილია თავისი სატელევიზიო გადაცემით **„მუსრულებელი“** მისი **„რომელიც კრიმინალურ საკითხებს ეხებოდა“**.

ალექსი ვეფხვაძის პირველი პერსონალური გამოფენა

კულტურის მინისტრის მუხამაშვილი გამომავალი მხატვრის, ალექსი ვეფხვაძის 105 წლისადმი მიძღვნილი პირველი პერსონალური გამოფენა გაიხსნა, – ინფორმაციას კულტურის სამინისტრო ავრცელებს.

ლონისძეებს საქართველოს კულტურის მინისტრის მოვალეობის შემსრულებელი მიხეილ კიკნაძე, ხელოვნების სასახლე, კულტურის ისტორიის მუზეუმის დირექტორთან გიორგი კალანდიაძისთან და მხატვრის შვილიშვილთან, ბრუნო ვეფხვაძესთან ერთად დაესწრა.

გამოფენას ერთი განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს, ეს მხატვრის ნამუშევრების პირველი პერსონალური გამოფენაა. სამოგადოებრივ შესაძლებლობა ეძლევა, რომ ერთ სივრცეში იხილოს ალექსი ვეფხვაძის მრავალწლიანი შემოქმედების მნიშვნელოვანი ნაწილი. ვისარგებლებ შემთხვევით და მადლობას გადაუხადო გამოფენის ორგანიზატორებს ამ შესაძლებლობისთვის.

თვის. ასეთი გამოფენები მნიშვნელოვანია განსაკუთრებით ახალგაზრდა თაობისთვის იმ ხელოვნების ნამუშევრების გასაცნობად, რომლებზეც გამოჩენილი როლი შეასრულეს ჩვენი ქვეყნის კულტურული მემკვიდრეობის შექმნაში. ალექსი ვეფხვაძე სწორედ ასეთ შემთხვევაშია რიცხვს მიეკუთვნება. დარწმუნებული ვარ, ხელოვნების მოყვარულთათვის ეს გამოფენა საინტერესო იქნება, განაცხადა მისივე შვილიშვილი.

გამოფენაზე წარმოდგენილია მხატვრის მიერ სხვადასხვა ჟანრში შესრულებული 30-მდე ფერწერული ნამუშევარი, რომლებიც გამოიჩინა მალაქა პოლუხინის ოსტატობით, სახეების ფსიქოლოგიური სიღრმითა და აკადემიური სიზუსტით. ისტორიული ჟანრის გარდა, მხატვარმა მნიშვნელოვანი კვალი დატოვა პორტრეტულ ხელოვნებაში, ასევე, წიგნის გრაფიკაში, რითაც ხელი შეუწყო ქართული სამოცემლო საქმის განვითარებას.

გერთაქვასის შემდეგ იმუშავებდა. პატარული დაჯგუფება ხელისუფლებისგან 30 ბიტკოინის (ორმილიონამდე ევროს) ოდენობით გამოასყიდს 4 სექტემბრამდე ითხოვდა. თუმცა, გერთაქვასის სენატში განაცხადეს, რომ ბოროტმოქმედებთან დათმობაზე წასვლას არ აპირებდნენ. ამჟამად, საჯაროდ ხელმისაწვდომია 1.4 მილიონამდე ფაილი.

გამოცემა მშვიდობისკენ, ამ დოკუმენტებს შორისაა 80 000-მდე აღმნიშვნელი სამართალდარღვევისა და 46 500-მდე კონტრაქტი, ასევე კრიტიკული ინფრასტრუქტურული ობიექტების შესახებ ინფორმაცია, სასამართლო დოკუმენტაცია, საგანგებო სიტუაციებში სამოქმედო გეგმა და კოდური სიტყვები.

„კავკასიელი ირემო! კეთილი იყოს შენი მოგზავნა ხელოვნების სასახლეში“!

ხელოვნების სასახლეში კერძო პირისაგან შეძენილი ხელოვნების ნიმუშები, რომელთაგანაც უნივერსიტეტის ბრინჯაოს ჭეხრული ბალთების დიდი და გამოჩენილი ჯგუფის ენათესავემ, მაგრამ ამ შენაძენს ქართველი დამთავალიერებლისთვის კიდევ ერთი განსაკუთრებული და, ვფიქრობ, ძალიან ემოციური ასოციაცია ახლავს.

შეხედეთ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გერმანულ-საქართველოს კავშირების განყოფილებაში და ნუკრი შემთხვევითი მხატვრული სახე არ არის. ცენტრალური ფიგურა ირემი სწორედ გვიანანტიკური ქართული ბრინჯაოს ჭეხრული ბალთების მიხედვით შეიქმნა. ამდენად, ამ შენაძენით საქართველოს ისტორიას კიდევ ერთი დაკარგული ფრაგმენტი დაუბრუნდა, ასე რომ, კავკასიელი ირემო! კეთილი იყოს შენი მოგზავნა ხელოვნების სასახლეში! წერს მირიამ პალანდია.

საინტერესო ნიმუშად შეიძლება მივიჩნიოთ.

ეს ნივთი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმიტომ, რომ იგი საქართველოში კარგად ცნობილი ბრინჯაოს ჭეხრული ბალთების დიდი და გამოჩენილი ჯგუფის ენათესავემ, მაგრამ ამ შენაძენს ქართველი დამთავალიერებლისთვის კიდევ ერთი განსაკუთრებული და, ვფიქრობ, ძალიან ემოციური ასოციაცია ახლავს.

შეხედეთ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გერმანულ-საქართველოს კავშირების განყოფილებაში და ნუკრი შემთხვევითი მხატვრული სახე არ არის. ცენტრალური ფიგურა ირემი სწორედ გვიანანტიკური ქართული ბრინჯაოს ჭეხრული ბალთების მიხედვით შეიქმნა. ამდენად, ამ შენაძენით საქართველოს ისტორიას კიდევ ერთი დაკარგული ფრაგმენტი დაუბრუნდა, ასე რომ, კავკასიელი ირემო! კეთილი იყოს შენი მოგზავნა ხელოვნების სასახლეში! წერს მირიამ პალანდია.

2026 წლის აგვისტოში ხელოვნების სასახლეში კერძო პირისაგან შეძენილი ხელოვნების ნიმუშები, რომელთაგანაც უნივერსიტეტის ბრინჯაოს ჭეხრული ბალთების დიდი და გამოჩენილი ჯგუფის ენათესავემ, მაგრამ ამ შენაძენს ქართველი დამთავალიერებლისთვის კიდევ ერთი განსაკუთრებული და, ვფიქრობ, ძალიან ემოციური ასოციაცია ახლავს.

გიორგი შიოლაშვილი, მოცარტის პიანისტა კონკურსის პრიზიორი გახდა

ქართული მუსიკის მირიამ პალანდია, რომელსაც შეიძლება ჰქონდეს „გვიგონი“ წევრად მცნობდეთ, მოცარტის პიანისტა საერთაშორისო კონკურსის, რომელიც 2004 წელს დაარსდა, ყოველი წლის სექტემბერში იმართება გერმანიის ქალაქ აახენში. კონკურსის დღემდე 1500-ზე მეტი მონაწილე ჰყოლია, მის პრიზიორებს შორის კი მსოფლიო მასშტაბით ცნობილი არაერთი პიანისტა, მათ შორის ამერიკელი კლერ ჰუანსი, გერმანელი ფაბიან მიულერი და ავსტრალიელი ჯესონ გილჰეში.

მოცარტის პიანისტა საერთაშორისო კონკურსი, რომელიც 2004 წელს დაარსდა, ყოველი წლის სექტემბერში იმართება გერმანიის ქალაქ აახენში. კონკურსის დღემდე 1500-ზე მეტი მონაწილე ჰყოლია, მის პრიზიორებს შორის კი მსოფლიო მასშტაბით ცნობილი არაერთი პიანისტა, მათ შორის ამერიკელი კლერ ჰუანსი, გერმანელი ფაბიან მიულერი და ავსტრალიელი ჯესონ გილჰეში.

წლებადღე კონკურსზე პირველი პრიზი არ გაიცა, მეორე პრიზი კი შიოლაშვილმა წარმოშობით იაპონელ იოშინო პირაიანაგისთან გაიყი. გიორგი ასევე გახდა აუდი-

მანამდე გერმანია მრავალი ქალაქი დაიპყრო. „გირჩევთ უმალ დამნებდეთ, თორემ თუ ჩემი ჯარი დაგვიკლავს, ქვეყანას ავაოხრებ, თქვენ კი დაგხოცავთ,“ რაზეც მიიღო უმოკლესი პასუხი: „თუ...“

ყველაზე მოკლე ავტობიოგრაფიის კონკურსში კი ერთმა ჯარმაგმა პარიზელმა ქალბატონმა გაიმარჯვა: „უწინ გადატყვევით სახე და დატყვევითი ქვედა ბოლო მქონდა. ახლა ყველაფერი პირიქითაა...“

როგორც გინდა დიდი ხანი მეძინოს, ყველაზე მეტ ენერგიას მაინც მოულოდნელად გარეგანი ფული მაძლევს!

მეუღლე მუდამ მართალი უნდა იყოს – მამაკაცის ცხოვრება ასე გაიცლებით ლაღი და მშვიდი იქნება!

იღალწურე მდივანი – ესაა 19-20 წლის სექსუალური ქალიშვილი, მუშაობის ოცდახუთწლიანი სტაჟით.

სიმამრ – ეს ის დროა, როცა სუფრასთან დალეულ ღვინის თვლას არა მოთლებით, არამედ ყლოუებით იწყებ.

ჰაქერებმა ბერლინის სენატის კონფიდენციალური მონაცემები მოიპარეს!

ჰაქერულმა დაჯგუფებამ Rhysida-მა ბერლინის სენატის კონფიდენციალური მონაცემები უ.წ. დარქმევს ბანკთაშესა.

საუბარია ექვს ტერაბიტამდე მოცულობის დოკუმენტაციას, რომლის გამოქვეყნებაც Rhysida კი-

მართლმაც კომპიუტერული მეგობრის სანადლეო დაუღო, რომ მსოფლიოში ყველაზე მოკლე მოთხრობას დაწერდა, რომელიც ნებისმიერ მკითხველს გულს აუჩუყებდა: აი, ისიც: „იყიდება: ზაფხულის ფესხაყელი. თითქმის უხმარი“.

ცნობილმა ამერიკელმა ფანტასტმა ფრედერიკ პრაუნმა კი ყველაზე მოკლე საშინელებათა ამბავი მოიგონა: „უკანასკნელი ადამიანი დედამიწაზე ოთახში იჯდა. კარზე ვიღაცამ დააკაკუნა...“

ინგლისელმა არაერთი კონკურსი გაუმართავთ ყველაზე მეტყველი მოკლე მოთხრობის გამოსავლენად. ერთ-ერთი ასეთი კონკურსის პირობების თანახმად, ნოველაში ნახსენები უნდა ყოფილიყო ღმერთი, ედღოფალი, სექსი და საიდუმლო. პირველი ადგილი მიეკუთვნა კიდევ ნაწარმოებს: – „ღმერთო, ჩემო! – ნამოძახა დედოფალმა, – ფეხშიშველ ვარ, მაგრამ არ ვიცის გისგან!“

სახელწოდება იუმორისტმა ოქტომბერი კი შეთნა უმოკლესი მოთხრობა, რომელსაც დიდი ნაწარმოების ყველა მდგენელი აქვს – სიუჟეტი-

ტიპილი...

რი კვანძი, კულმინაცია და დასასრული: „მძღოლმა სიგარეტს მოუკიდა და მანქანის ავზთან დაიხარა, მენზინის დონის შესამოწმებლად... დაღუპული სულ 23 წლისა იყო...“

ლაკონურების კლასიკური მაგალითი კი სპარტანელთა პასუხია, რომელიც მათ მაკედონელთა მეფე ფილიპე II-ს გაუგზავნეს, რომელმაც

მანამდე გერმანია მრავალი ქალაქი დაიპყრო. „გირჩევთ უმალ დამნებდეთ, თორემ თუ ჩემი ჯარი დაგვიკლავს, ქვეყანას ავაოხრებ, თქვენ კი დაგხოცავთ,“ რაზეც მიიღო უმოკლესი პასუხი: „თუ...“

ყველაზე მოკლე ავტობიოგრაფიის კონკურსში კი ერთმა ჯარმაგმა პარიზელმა ქალბატონმა გაიმარჯვა: „უწინ გადატყვევით სახე და დატყვევითი ქვედა ბოლო მქონდა. ახლა ყველაფერი პირიქითაა...“

როგორც გინდა დიდი ხანი მეძინოს, ყველაზე მეტ ენერგიას მაინც მოულოდნელად გარეგანი ფული მაძლევს!

მეუღლე მუდამ მართალი უნდა იყოს – მამაკაცის ცხოვრება ასე გაიცლებით ლაღი და მშვიდი იქნება!

იღალწურე მდივანი – ესაა 19-20 წლის სექსუალური ქალიშვილი, მუშაობის ოცდახუთწლიანი სტაჟით.

სიმამრ – ეს ის დროა, როცა სუფრასთან დალეულ ღვინის თვლას არა მოთლებით, არამედ ყლოუებით იწყებ.

გამომცემელი და მთავარი რედაქტორი
სპარტაკ ჟოგუღია
(599-36-00-35)

რედაქტორის მოადგილე
მამუკა ვაშაძიძე
(597-22-07-04)

შემოქმედებითი ჯგუფი:
ალეკო ასლანიშვილი,
თემურ ქორიძე,
ოთარ ტურაბელიძე,
გია პლატონიშვილი.

პირისა და მარკეტინგის მენეჯერი
რუსუდან ჟოგუღია
(577-77-27-17)

ტექნიკური რედაქტორი:
კახა ქორიძე.

სტილისტი-კორექტორები:
ნაირა კეკელიძე,
მაია იორამაშვილი.

ოპერატორი
შორენა გვილია.

გაზეთის განახლებული
ლოგოს ავტორი
გიორგი ნადარეიშვილი.

მისამართი:
თბილისი,
აკაკი წერეთლის №116

წერილები გამოგზავნეთ
ელექტრონულ მისამართზე:

sak@sak.ge

გაზეთი დამოუკიდებელია
და ხელმძღვანელობს
თავისუფალი პრესის
პრინციპით. რედაქციის აზრი,
შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს
ამტორობა მოსაზრებებს.

ფაქტების სიზუსტეზე
პასუხისმგებელია ამტორი.
საამტორო უფლებები
დაცულია. რედაქცია
პასუხს არ აგებს სომეხულში
ქსელიდან და სხვა
მედია-საშუალებებიდან
გადმოგზავნილ, ან უხეირო
პრესიდან თარგმნილ
მასალების, ფაქტების,
ინფორმაციის სიზუსტეზე.

იბეჭდება სტამბა
„ტორში“
ზიგზაგის ქუჩა №6
თბილისი
თელ: (070.4) 479.22
C-323

რეკლამისთვის
დარეკით:
577-77-27-17
rkobulia29@gmail.com
ნაბრუნებელი თანხა
ჩარიცხეთ ანგარიშზე:
GE90BG000000538329790

მოძღვრო
ნოვარი
გამოვა
სუთხაბათს,
10 სექტემბერს